

สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นเพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒

กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้ดำเนินการรับฟังความคิดเห็นในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ตั้งแต่วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๗ ถึงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๖๗ ดังนี้

(๑) การรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบกลางทางกฎหมาย (www.law.go.th) หัวข้อ “การประเมินผลสัมฤทธิ์ของพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒” มีผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นทั้งหมด ๑๒๑ คน

(๒) การรับฟังความคิดเห็นผ่านการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งแบบ Onsite และ Online จำนวน ๔ ครั้ง มีผู้เข้าร่วมการรับฟังความคิดเห็นทั้งหมด ๑,๙๒๖ คน ดังนี้

ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๙ - ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๗ ณ โรงแรม เอส ดี อเวนิว เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร และถ่ายทอดสัญญาณผ่านระบบ ZOOM กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย ผู้แทนสหกรณ์ นอกภาคการเกษตร เช่น กรรมการ ผู้จัดการ ฝ่ายจัดการ ผู้ตรวจสอบกิจการ หรือสมาชิกสหกรณ์ จำนวน ๒๓๕ คน (Onsite) และผู้เข้าร่วมผ่านระบบ ZOOM จำนวน ๓๘๑ คน จำนวนรวม ๖๑๖ คน

ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๒๑ - ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๗ ณ โรงแรม เอส ดี อเวนิว เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร และถ่ายทอดสัญญาณผ่านระบบ ZOOM กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย ผู้แทนสหกรณ์ ภาคการเกษตร เช่น กรรมการ ผู้จัดการ ฝ่ายจัดการ ผู้ตรวจสอบกิจการ หรือสมาชิกสหกรณ์ จำนวน ๑๖๙ คน (Onsite) และผู้เข้าร่วมผ่านระบบ ZOOM จำนวน ๓๑๘ คน จำนวนรวม ๔๘๗ คน

ครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๗ ณ สำนักงานถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์ ถนนพิชัย เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร และถ่ายทอดสัญญาณผ่านระบบ ZOOM กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย ข้าราชการ พนักงานราชการ สังกัดส่วนกลาง จำนวน ๔๘ คน (Onsite) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์สำนักงานสหกรณ์ จังหวัด และสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์กรุงเทพมหานคร พื้นที่ ๑ และพื้นที่ ๒ ที่รับผิดชอบงานด้านการส่งเสริมสหกรณ์ เข้าร่วมผ่านระบบ ZOOM จำนวน ๓๖๕ คน จำนวนรวม ๔๑๓ คน

ครั้งที่ ๔ เมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๗ ณ สำนักงานถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์ ถนนพิชัย เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร และถ่ายทอดสัญญาณผ่านระบบ ZOOM กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย ข้าราชการ พนักงานราชการ สังกัดส่วนกลาง จำนวน ๔๓ คน (Onsite) เจ้าหน้าที่สำนักงานสหกรณ์จังหวัด และสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์กรุงเทพมหานคร พื้นที่ ๑ และพื้นที่ ๒ ที่รับผิดชอบงานด้านการตรวจการสหกรณ์ เข้าร่วมผ่านระบบ ZOOM จำนวน ๓๖๗ คน จำนวนรวม ๔๑๐ คน

สรุปความคิดเห็นตามประเด็นคำถามในแบบสำรวจความคิดเห็นได้ ดังนี้

๑. การยกเว้นค่าธรรมเนียมให้กับสหกรณ์ในกิจการที่กฎหมายกำหนดให้ต้องจดทะเบียนกรรมสิทธิ์หรือทรัพย์สินอันเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๖)

การยกเว้นค่าธรรมเนียมให้กับสหกรณ์ในกิจการที่กฎหมายกำหนดให้ต้องจดทะเบียนกรรมสิทธิ์หรือทรัพย์สินอันเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์มีความเหมาะสมแล้ว ทั้งนี้ ผู้เกี่ยวข้องมีความเห็นเชิงเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ควรจัดให้มีสิทธิประโยชน์ให้กับสหกรณ์เพิ่มเติม เช่น การยกเว้นภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง เนื่องจากสหกรณ์จำเป็นต้องมีการถือครองที่ดินและสิ่งปลูกสร้างที่เป็นอาคารสำนักงาน เพื่ออำนวยความสะดวกในการติดต่อและการทำธุรกรรมของสมาชิก หรือในกรณีที่สหกรณ์ต้องบังคับจำนองที่ดินของสมาชิกที่ไม่สามารถชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินกับสหกรณ์ได้ จะเป็นการเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายให้กับสหกรณ์

๒. องค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๙ - ๑๐)

ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า องค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของ คพช. มีความเหมาะสมแล้ว อย่างไรก็ตามก็ยังมีผู้เกี่ยวข้องบางส่วนที่มีความเห็นแตกต่าง โดยเห็นว่า ควรปรับปรุงองค์ประกอบของ คพช. โดยการเพิ่มสัดส่วนตัวแทนจากภาคสหกรณ์ เพื่อให้สามารถสะท้อนปัญหาและความต้องการของสมาชิกได้อย่างแท้จริง และลดบทบาทตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐที่ไม่ได้เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาการสหกรณ์ เช่น ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ทั้งนี้ ควรพิจารณาความเหมาะสมของผู้แทนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หรือธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย หากต้องมีผู้แทนภาคธนาคาร ควรเปลี่ยนเป็นผู้แทนจากธนาคารแห่งประเทศไทย

๓. การดำเนินงานและการบริหารกองทุนพัฒนาสหกรณ์ (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๒๗ - ๓๒)

ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า การดำเนินงานและการบริหาร กพส. มีความเหมาะสม ทั้งนี้ มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการปรับปรุงด้านต่าง ๆ เช่น ควรเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนให้กับสหกรณ์ทุกประเภท รวมถึงสหกรณ์ออมทรัพย์ ควรมีการขยายระยะเวลาการชำระหนี้คืนให้ยาวนานขึ้น ปรับลดอัตราดอกเบี้ย ปรับปรุงอัตราการปล่อยเงินกู้ให้เหมาะสมกับขนาดของสหกรณ์ เพื่อเป็นการส่งเสริมการเติบโตของกิจการสหกรณ์

๔. การจัดตั้งและการรับจดทะเบียนสหกรณ์ ควรมีการให้บริการผ่านระบบออนไลน์หรือไม่ (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๓๔ - ๓๘ มาตรา ๔๔)

ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า การจัดตั้งและการรับจดทะเบียนสหกรณ์มีความเหมาะสมแล้ว และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการกำหนดระยะเวลาในการพิจารณาจดทะเบียน นับแต่วันที่เอกสารครบถ้วน ควรพิจารณาการจัดตั้งสหกรณ์ไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในพื้นที่ ควรมีการให้บริการผ่านระบบออนไลน์ หรือการพัฒนา e-Service เพื่อเพิ่มความสะดวก ลดขั้นตอนการดำเนินการ และเป็นทางเลือกสำหรับประชาชนในการให้บริการ

๕. การห้ามมิให้เจ้าหนี้อื่นใช้สิทธิเรียกร้องหรืออายัดค่าหุ้นของสมาชิก ในระหว่างที่สมาชิกภาพยังไม่สิ้นสุด และเมื่อพ้นจากการเป็นสมาชิกให้สหกรณ์เป็นเจ้าหนี้บุริมสิทธิพิเศษเหนือเงินค่าหุ้น (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๔๒)

ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า การห้ามมิให้เจ้าหนี้อื่นใช้สิทธิเรียกร้องหรืออายัดค่าหุ้นของสมาชิก ในระหว่างที่สมาชิกภาพยังไม่สิ้นสุด และเมื่อพ้นจากการเป็นสมาชิกให้สหกรณ์เป็นเจ้าหนี้บุริมสิทธิพิเศษเหนือเงินค่าหุ้น มีความเหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง เพื่อเป็นการคุ้มครองค่าหุ้นของสมาชิก ซึ่งเป็นทุนของสหกรณ์ ช่วยให้สหกรณ์มีเสถียรภาพในการดำเนินงาน ทั้งนี้ ผู้เกี่ยวข้องมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมให้สหกรณ์เป็นเจ้าหนี้บุริมสิทธิพิเศษเหนือเงินปันผล เงินเฉลี่ยคืน รวมถึงเงินฝากของสมาชิกด้วย

๖. การกำหนดให้สมาชิกทำความยินยอมเป็นหนังสือไว้กับสหกรณ์ ให้หน่วยงานหรือนายจ้างหักเงินได้รายเดือนหรือเงินอื่นใดที่ถึงกำหนดจ่ายแก่สมาชิก โดยไม่คำนึงถึงเงินคงเหลือรายเดือนของสมาชิก (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๔๒/๑)

ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า การกำหนดให้สมาชิกทำความยินยอมเป็นหนังสือไว้กับสหกรณ์ ให้หน่วยงานหรือนายจ้างหักเงินได้รายเดือนหรือเงินอื่นใดที่ถึงกำหนดจ่ายแก่สมาชิกมีความเหมาะสมแล้ว แต่ควรมีการระบุวิธีการและขั้นตอนในการหักเงินรายเดือน เพื่อป้องกันปัญหาการหักเงินเกินกว่าความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิก รวมถึงการคำนึงถึงเงินคงเหลือรายเดือนของสมาชิกให้เพียงพอต่อการดำรงชีพของสมาชิก และควรคำนึงถึงหลักการให้สินเชื่ออย่างมีความรับผิดชอบ โดยให้แต่ละสหกรณ์พิจารณาถึงความเหมาะสมเอง ทั้งนี้ ผู้เกี่ยวข้องได้สะท้อนปัญหาว่า หน่วยงานหรือนายจ้างบางแห่งไม่ปฏิบัติตามหนังสือยินยอมให้หักเงินเดือน

ส่งผลกระทบต่อการทำงานของสหกรณ์ ในการเรียกเก็บหนี้ของสมาชิก ผู้เกี่ยวข้องมีข้อเสนอแนะให้มีบทลงโทษแก่นายจ้างหรือผู้บังคับบัญชาหรือเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่หักเงินที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรานี้

๗. รายการที่ต้องกำหนดไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์ (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๔๓)

ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า รายการที่ต้องกำหนดไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์ มีความเหมาะสมแล้ว และควรมีการกำหนดรายการเกี่ยวกับจรรยาบรรณของกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ผู้ตรวจสอบกิจการ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ หรือที่ปรึกษาสหกรณ์ไว้ในข้อบังคับด้วย เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนให้แก่บุคคลข้างต้น

๘. อำนาจกระทำการของสหกรณ์ (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๔๖)

ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า อำนาจกระทำการของสหกรณ์มีความเหมาะสม แต่ควรปรับปรุงอำนาจกระทำการบางประการให้สอดคล้องกับการดำเนินงานของสหกรณ์ในสถานการณ์ปัจจุบัน เช่น ควรเพิ่มอำนาจกระทำการในการรับฝากเงินจากกลุ่มเกษตรกร เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๑๑๙ ประกอบพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๒๓ (๒) ซึ่งกำหนดให้กลุ่มเกษตรกรสามารถฝากเงินกับสหกรณ์ในท้องที่ที่กลุ่มเกษตรกรตั้งอยู่

๙. การดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องของสหกรณ์ (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๔๘ และกฎกระทรวง ว่าด้วยการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องของสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๐)

ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า สหกรณ์ต้องดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องเฉลี่ยรายเดือนอัตราไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๑ ของยอดเงินฝากทั้งหมด และประเภทของสินทรัพย์สภาพคล่องที่สหกรณ์ หรือชุมนุมสหกรณ์ต้องดำรงมีความเหมาะสมอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นการป้องกันปัญหาการขาดสภาพคล่องในระยะสั้น และรักษาเสถียรภาพทางการเงินของสหกรณ์ ทั้งนี้ อาจเพิ่มอัตรการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องให้มากขึ้น โดยเฉพาะกรณีชุมนุมสหกรณ์

๑๐. การดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ควรจะมีการกำหนดวาระการดำรงตำแหน่ง (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๕๐)

ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า การดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ควรจะมีการกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งเป็นอย่างยิ่ง และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการปรับปรุงระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งให้ยาวนานขึ้น อาจจะเป็น ๓ ปี หรือ ๔ ปี เนื่องจากการดำรงตำแหน่งกรรมการหรือประธานกรรมการวาระคราวละ ๒ ปี และไม่เกิน ๒ วาระติดต่อกัน อาจทำให้การบริหารงานไม่ต่อเนื่อง

๑๑. การดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ควรจะมีการเว้นวาระการดำรงตำแหน่ง (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๕๐)

ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า การดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ควรจะมีการเว้นวาระการดำรงตำแหน่งเป็นอย่างยิ่ง เพื่อป้องกันการดำรงตำแหน่งที่ยาวนานเกินไป และเปิดโอกาสให้มีการสรรหาสมาชิกรายใหม่ ๆ เข้ามาเป็นตัวแทนของมวลสมาชิกในการบริหารงานสหกรณ์ต่อไป

๑๒. จัดให้มีการประชุมใหญ่ของสหกรณ์ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๕๔ - ๕๘)

ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า ควรมีการเพิ่มทางเลือกให้สหกรณ์สามารถจัดประชุมใหญ่ของสหกรณ์ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ เพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่าย และสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

๑๓. การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีของสหกรณ์เป็นค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๖๐ และกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๐)

ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีของสหกรณ์เป็นค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ในอัตราร้อยละหนึ่งของกำไรสุทธิ แต่ไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาท มีความเหมาะสมแล้ว โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า อาจกำหนดอัตราค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยเป็นแบบขั้นบันไดตามขนาดของ

สหกรณ์ หรือตามผลกำไรสุทธิของสหกรณ์ ทั้งนี้ ผู้เกี่ยวข้องมีความเห็นว่า สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ควรมีบทบาทในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ให้มากขึ้น เช่น การจัดประชุมหรือฝึกอบรมให้กับสหกรณ์ สหกรณ์จ่ายค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยแล้ว ยังมีการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากสหกรณ์

๑๔. อัตราสูงสุดที่สหกรณ์จ่ายเงินปันผลตามหุ้นที่ชำระแล้ว (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๖๐ และ กฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒)

ผู้เกี่ยวข้องส่วนใหญ่เห็นว่า อัตราสูงสุดที่สหกรณ์จ่ายเงินปันผลตามหุ้นที่ชำระแล้ว ได้ไม่เกินร้อยละ ๑๐ ต่อปี ในสถานะเศรษฐกิจปัจจุบัน มีความเหมาะสมแล้ว แต่มีผู้เกี่ยวข้องบางส่วนที่เห็นสมควรปรับลด เพดานอัตราเงินปันผลลง เพื่อช่วยลดความกดดันของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์จากความคาดหวังของ สมาชิกสหกรณ์

๑๕. กรอบการฝากหรือลงทุนของสหกรณ์ (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๖๒)

ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า กรอบการฝากหรือลงทุนของสหกรณ์ในปัจจุบันมีความเหมาะสมแล้ว โดยมี ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการปรับปรุงให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น เพื่อเพิ่มโอกาสในการลงทุนให้กับสหกรณ์

๑๖. อำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนสหกรณ์ (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๑๖)

ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า กฎหมายกำหนดอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนสหกรณ์เหมาะสมและเพียงพอต่อ สถานการณ์ในปัจจุบันแล้ว นอกจากนี้ ผู้เกี่ยวข้องยังระบุปัญหาจากการใช้อำนาจของนายทะเบียนสหกรณ์ ที่มีลักษณะเป็นการใช้อำนาจบังคับบัญชามากกว่าอำนาจในการกำกับดูแล รวมถึงการใช้อำนาจเกินขอบเขต ที่กฎหมายกำหนด การออกระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และควรมีมาตรการเยียวยา ความเสียหายจากการใช้อำนาจของนายทะเบียนสหกรณ์

๑๗. การมีหนังสือให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์มาชี้แจงข้อเท็จจริงหรือให้ส่งเอกสารเกี่ยวกับกิจการของ สหกรณ์ (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๑๗)

ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า การมีหนังสือให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์มาชี้แจงข้อเท็จจริงหรือให้ส่งเอกสาร เกี่ยวกับกิจการของสหกรณ์ มีความเหมาะสมแล้ว แต่ควรปรับปรุงในส่วนของกระบวนการให้มีความชัดเจน มากยิ่งขึ้น และควรพิจารณาถึงความสำคัญของข้อมูล เพื่อให้เป็นไปตามหลักกฎหมายและไม่เป็นการละเมิด สิทธิของผู้ที่เกี่ยวข้อง และไม่ก่อให้เกิดภาระเกินความจำเป็นแก่สหกรณ์หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์

๑๘. อำนาจนายทะเบียนสหกรณ์ในการสั่งการในกรณีที่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์กระทำการหรือ งดเว้นกระทำการในการปฏิบัติหน้าที่ของตนอันอาจทำให้เสื่อมเสียผลประโยชน์ของสหกรณ์หรือสมาชิก (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๒๒ (๑))

ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า ในกรณีที่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์กระทำการหรืองดเว้นกระทำการในการ ปฏิบัติหน้าที่ของตนอันอาจทำให้เสื่อมเสียผลประโยชน์ของสหกรณ์หรือสมาชิก อำนาจนายทะเบียนสหกรณ์ ในการสั่งการเกี่ยวกับกรณีดังกล่าวมีความเหมาะสมแล้ว แต่มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการกำหนดแนวทาง ปฏิบัติที่ชัดเจน เพื่อให้การตรวจสอบการดำเนินงานสหกรณ์มีความเป็นธรรมและโปร่งใสมากยิ่งขึ้น

๑๙. เมื่อคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ต้องพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะและการตั้งคณะกรรมการชั่วคราว (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๒๔)

ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า เมื่อนายทะเบียนสหกรณ์ได้สั่งการให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์พ้นจาก ตำแหน่งทั้งคณะ ตามมาตรา ๒๒ (๔) และมีการตั้งคณะกรรมการชั่วคราว โดยให้อยู่ในตำแหน่งไม่เกิน ๑๘๐ วันนับแต่วันที่แต่งตั้ง มีความเหมาะสมแล้ว โดยผู้เกี่ยวข้องมีความเห็นเพิ่มเติมว่า อาจจะปรับลดระยะเวลาการ ทำหน้าที่ของคณะกรรมการชั่วคราว เพื่อเป็นการเร่งรัดการแก้ไขปัญหาและจัดให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการ ดำเนินการสหกรณ์

๒๐. การกำหนดจำนวนและตำแหน่งของผู้ที่จะมาเป็นกรรมการชั่วคราวให้ชัดเจน (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๒๔)

ผู้เกี่ยวข้องเห็นด้วยกับการกำหนดจำนวนและตำแหน่งของผู้ที่จะมาเป็นคณะกรรมการชั่วคราวให้ชัดเจน โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ควรกำหนดให้มีตัวแทนสมาชิกสหกรณ์อยู่ในคณะกรรมการชั่วคราวในสัดส่วนที่เหมาะสม

๒๑. การกำหนดขนาดของสหกรณ์เป็นขนาดใหญ่ กับขนาดเล็ก (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๘๙/๒ และ กฎกระทรวงการดำเนินงานและการกำกับดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์ เกรดเครดิตยูเนียน พ.ศ. ๒๕๖๔)

ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า การกำหนดขนาดของสหกรณ์เป็นขนาดใหญ่กับขนาดเล็กมีความเหมาะสมแล้ว แต่อาจจะมีการพิจารณาการกำหนดขนาดเพิ่มเติมให้มีความละเอียดมากขึ้น โดยพิจารณาถึงปัจจัยต่าง ๆ เช่น จำนวนสมาชิก ทุน และกิจกรรมที่สหกรณ์ดำเนินการ เพื่อกำหนดขนาดให้สอดคล้องกับสถานะของสหกรณ์ และเพิ่มความยืดหยุ่นในการบริหารจัดการ

๒๒. การให้อำนาจนายทะเบียนสหกรณ์ในการสั่งการให้ผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์หรือสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามความในมาตรา ๘๙/๒ (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๘๙/๓)

ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า การให้อำนาจนายทะเบียนสหกรณ์ในการสั่งการให้ผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์หรือสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามความในมาตรา ๘๙/๒ มีความเหมาะสมแล้ว แต่ควรมีการกำหนดขอบเขตของการใช้อำนาจนายทะเบียนสหกรณ์ให้ชัดเจน เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้อำนาจในทางที่ไม่ชอบ

๒๓. อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการที่ปรึกษากำกับดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๘๙/๔)

ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการที่ปรึกษากำกับดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน มีความเหมาะสมแล้ว โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมให้มีบทบาทในการส่งเสริมและให้คำปรึกษา และมุ่งเน้นการสนับสนุนและแนะนำให้กับสหกรณ์แทนการกำกับดูแล

๒๔. การกำหนดกรอบระยะเวลาในการส่งมอบทรัพย์สินทั้งหมดของผู้ชำระบัญชี (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๗๘)

ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า เมื่อสหกรณ์เลิกแล้ว ควรมีการกำหนดกรอบระยะเวลาในการส่งมอบทรัพย์สินทั้งหมดของสหกรณ์ให้ผู้ชำระบัญชีที่ชัดเจน

๒๕. อำนาจหน้าที่ของผู้ชำระบัญชีในปัจจุบัน (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๘๑)

ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า อำนาจหน้าที่ของผู้ชำระบัญชีในปัจจุบัน มีความเหมาะสมแล้ว โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมให้ผู้ชำระบัญชีมีอำนาจหน้าที่เพิ่มเติมในการดำเนินคดีปกครองหรือคดีอื่นใด นอกจากคดีแพ่งหรือคดีอาญา

๒๖. การกำหนดให้ผู้ชำระบัญชีโอนทรัพย์สินที่ยังเหลืออยู่จากการชำระบัญชี ให้เฉพาะสหกรณ์อื่น หรือสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๘๖)

ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า ไม่ควรจำกัดให้ผู้ชำระบัญชีโอนทรัพย์สินที่ยังเหลืออยู่จากการชำระบัญชี ให้เฉพาะสหกรณ์อื่น หรือสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย โดยมีข้อเสนอแนะให้มีการเฉลี่ยคืนทรัพย์สินที่เหลือให้กับสมาชิกสหกรณ์ทุกคน และพิจารณากำหนดวิธีการเฉลี่ยคืนที่เป็นธรรม หรืออาจจะพิจารณาแนวทางการจัดการทรัพย์สินที่นอกเหนือจากการโอนให้สหกรณ์อื่น หรือสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

๒๗. ชุมนุมสหกรณ์ควรมีอำนาจระทำการเฉพาะ นอกเหนือจากอำนาจระทำการของสหกรณ์ (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๑๐๕)

ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า ชุมนุมสหกรณ์ควรมีอำนาจระทำการเป็นการเฉพาะ นอกเหนือจากอำนาจระทำการของสหกรณ์ เพื่อยกระดับบทบาทของชุมนุมสหกรณ์ให้มีความชัดเจน และมีแนวทางการพัฒนาสหกรณ์ให้เกิดความเข้มแข็ง

๒๘. วัตถุประสงค์และอำนาจระทำการของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย มีความเหมาะสม หรือไม่ (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๑๐๘ - ๑๑๐)

ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า วัตถุประสงค์และอำนาจระทำการของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย มีความเหมาะสม โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมให้เพิ่มอำนาจและขยายบทบาทให้สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ในการดำเนินการด้านการส่งเสริมและช่วยเหลือสหกรณ์ให้มากขึ้น ทั้งในด้านการบริหารสภาพคล่อง การสนับสนุนธุรกิจของสหกรณ์ การจัดตั้งกองทุนเสถียรภาพ หรือกองทุนช่วยเหลือเพื่อสนับสนุนการขยายกิจการของสหกรณ์

๒๙. การจัดตั้งและการรับจดทะเบียนกลุ่มเกษตรกร (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๑๑๙)

ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า การจัดตั้งและการรับจดทะเบียนกลุ่มเกษตรกรมีความเหมาะสมแล้ว

๓๐. การกำหนดให้กลุ่มเกษตรกรสามารถฝากเงินกับสหกรณ์ในท้องที่ที่กลุ่มเกษตรกรตั้งอยู่ (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๑๑๙ และพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๔๗)

ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า การกำหนดให้กลุ่มเกษตรกรสามารถฝากเงินกับสหกรณ์ในท้องที่ที่กลุ่มเกษตรกรตั้งอยู่มีความเหมาะสมแล้ว เพื่อความสะดวกในการดำเนินการในพื้นที่

๓๑. องค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๑๒๘/๑ - ๑๒๘/๕)

ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า องค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์มีความเหมาะสมแล้ว โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ควรมีการเพิ่มผู้แทนจากภาคสหกรณ์ให้มีส่วนร่วมในการพิจารณา เพื่อให้ได้มุมมองจากฝั่งสหกรณ์ในการตัดสินใจ และเพิ่มความเข้าใจในบริบทการทำงาน และเพิ่มอำนาจการพิจารณาอุทธรณ์ของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ ในคำสั่งที่นายทะเบียนสหกรณ์ได้อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ในมาตราอื่นที่นอกเหนือจากมาตราที่กำหนดในมาตรา ๑๒๘/๕ เช่น ออกคำสั่งให้แก้ไขข้อบกพร่อง การพิจารณาให้ความเห็นชอบ

๓๒. บทกำหนดโทษ (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๑๒๙ - ๑๓๓/๕)

ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า บทกำหนดโทษมีความเหมาะสมแล้ว เพื่อเป็นการป้องปรามไม่ให้เกิดการกระทำความผิด แต่มีความเห็นเพิ่มเติมว่า การกำหนดโทษที่มีโทษทางอาญาสูงมากเกินความจำเป็นและทำให้ผู้ที่จะเข้ามาทำหน้าที่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เกิดความเกรงกลัว

การยกเลิก แก้ไข ปรับปรุงกฎหมาย

เนื่องจากพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มีการใช้บังคับมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน แม้ว่าจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมครั้งล่าสุด ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ ก็ผ่านมาเป็นระยะเวลา ๕ ปีแล้ว ประกอบกับการวิเคราะห์ผลการบังคับใช้กฎหมาย จึงสมควรที่จะมีการทบทวนบทบัญญัติบางประการให้สอดคล้องกับบริบทของสหกรณ์ในปัจจุบัน และรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีในอนาคต โดยมีบทบัญญัติในเบื้องต้นที่ควรปรับปรุง ดังนี้

๑. มาตรา ๒๔ การแต่งตั้งคณะกรรมการชั่วคราวในประเด็นที่ควรมีการกำหนดจำนวนและตำแหน่งของผู้ที่จะเข้ามาทำหน้าที่กรรมการชั่วคราวให้มีความชัดเจน

๒. มาตรา ๓๔ - ๓๘ และมาตรา ๔๔ ที่ควรเพิ่มการให้บริการรับจดทะเบียนผ่านระบบออนไลน์ และการกำหนดระยะเวลาการพิจารณาจดทะเบียนจัดตั้ง หรือแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับให้มีความชัดเจน

๓. มาตรา ๔๒ ในประเด็นเพิ่มการคุ้มครองเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืนที่สหกรณ์จ่ายคืนให้กับสมาชิก นอกเหนือจากการคุ้มครองเพียงค่าหุ้นในระบบสหกรณ์

๔. มาตรา ๔๒/๑ การให้สิทธิหักเงินให้แก่สหกรณ์โดยได้รับเงินก่อนเจ้าหนี้รายอื่นเพื่อเป็นการคุ้มครองระบบสหกรณ์ ทั้งการหักที่ควรคำนึงถึงเงินคงเหลือให้กับสมาชิกไว้ดำรงชีพ

๕. มาตรา ๔๔ ระยะเวลาที่สหกรณ์ต้องนำข้อบังคับที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมไปจดทะเบียนต่อนายทะเบียนสหกรณ์

๖. มาตรา ๔๖ ควรปรับปรุงอำนาจกระทำการของสหกรณ์ รวมถึงการเพิ่มอำนาจการรับฝากเงินจากกลุ่มเกษตรกรให้เกิดความชัดเจนและสอดคล้องกับพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๒๓ (๓) ที่กำหนดให้กลุ่มเกษตรกรสามารถฝากเงินไว้กับสหกรณ์ในท้องที่ที่กลุ่มเกษตรกรตั้งอยู่ได้

๗. มาตรา ๕๐ วาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ที่ควรมีการแก้ไข ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งให้ยาวนานยิ่งขึ้น

๘. มาตรา ๕๗ การประชุมใหญ่ของสหกรณ์ที่ควรเพิ่มทางเลือกในการจัดประชุมใหญ่ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือรูปแบบอื่น

๙. มาตรา ๖๐ การกำหนดค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยตามอัตราที่ต้องไม่กระทบต่อสหกรณ์และเกิดประโยชน์กับระบบสหกรณ์อย่างแท้จริง

๑๐. มาตรา ๗๘ เมื่อสหกรณ์เลิกแล้ว ควรมีการกำหนดกรอบระยะเวลาในการส่งมอบทรัพย์สินทั้งหมดของผู้ชำระบัญชี

๑๑. มาตรา ๘๑ อำนาจของผู้ชำระบัญชีในการดำเนินคดีปกครองหรือคดีอื่นใด นอกจากคดีแพ่งหรือคดีอาญา

๑๒. มาตรา ๘๖ ลำดับการจ่ายเงินกรณีทรัพย์สินเหลือจากการชำระบัญชี ที่ควรเปิดช่องทางมากกว่าการบังคับให้โอนแก่สหกรณ์อื่น หรือสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

๑๓. มาตรา ๑๒๘/๔ อำนาจการพิจารณาอุทธรณ์ของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ ในคำสั่งที่นายทะเบียนสหกรณ์ได้อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ในมาตราอื่นที่นอกเหนือจากมาตราที่กำหนดในมาตรา ๑๒๘/๔ เช่น ออกคำสั่งให้แก้ไขข้อบกพร่อง การพิจารณาให้ความเห็นชอบ

๑๔. มาตรา ๑๓๐ - ๑๓๓/๕ การกำหนดโทษที่มีโทษทางอาญาสูงมากเกินความจำเป็นและทำให้ผู้ที่เข้ามาทำหน้าที่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เกิดความเกรงกลัว

การดำเนินการอื่นเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติตามและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายหรือข้อเสนออื่น

นอกจากการปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ แล้ว เพื่อเป็นการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติตามและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย ควรมีมาตรการเพิ่มเติม ดังนี้

๑. การชักจูงแนวทางปฏิบัติในการใช้อำนาจนายทะเบียนสหกรณ์

๒. การสื่อสาร และการทำความเข้าใจการปฏิบัติตามกฎหมายกับสหกรณ์ และสมาชิกสหกรณ์

๓. การสร้างระบบป้องกันการทุจริตในสหกรณ์ เช่น กลไกการตรวจสอบโดยสมาชิกสหกรณ์ หรือการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการตรวจสอบสหกรณ์ การเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ข้อมูลที่จัดเก็บจากสหกรณ์ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการตรวจสอบสหกรณ์ การเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ข้อมูลที่จัดเก็บจากสหกรณ์

รายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์ของ
พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ส่วนที่ ๑
ข้อมูลเบื้องต้น

๑. หน่วยงานผู้รับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์
๒. หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย กรมส่งเสริมสหกรณ์ และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์
๓. ผู้รักษาการตามกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๔. เหตุแห่งการประเมินผลสัมฤทธิ์
 - ครบรอบระยะเวลาที่กำหนด
 - ได้รับหนังสือร้องเรียนหรือข้อเสนอแนะจากผู้เกี่ยวข้องในเรื่อง (ระบุเรื่องที่ได้รับการร้องเรียนหรือมีข้อเสนอแนะ)
 - ได้รับข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการพัฒนากฎหมายในเรื่อง (ระบุเรื่องที่ได้รับการเสนอแนะให้ประเมิน)
 - อื่น ๆ คือ
๕. วันที่มีเหตุแห่งการประเมินผลสัมฤทธิ์ วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๗ โดยประเมินผลที่เกิดจากการบังคับใช้กฎหมายตั้งแต่วันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๔๒ ถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๖
๖. รายชื่อกฎที่เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลสัมฤทธิ์ในรายงานฉบับนี้
 - (๑) พระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๔๗
 - (๒) กฎกระทรวง ว่าด้วยการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องของสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๐
 - (๓) กฎกระทรวง กำหนดอัตราค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๐
 - (๔) กฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒
 - (๕) กฎกระทรวง การดำเนินงานและการกำกับดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน พ.ศ. ๒๕๖๔
๗. รายชื่อกฎที่ดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์เป็นการเฉพาะ (ประเมินผลสัมฤทธิ์เป็นรายฉบับ ตามแบบรายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎ)
-ไม่มี-

ส่วนที่ ๒

การวิเคราะห์ความจำเป็นและผลกระทบของกฎหมาย

๘. กฎหมายนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาใด

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มีวัตถุประสงค์ในการปรับปรุงพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ ที่ใช้อยู่เดิมทั้งฉบับ เนื่องจากได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานแล้ว ทำให้มีบทบัญญัติหลายประการไม่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาสหกรณ์ให้ทันต่อสภาพการแข่งขันกับระบบธุรกิจในปัจจุบัน ประกอบกับพระราชบัญญัติดังกล่าวได้รวมบทบัญญัติเกี่ยวกับกลุ่มเกษตรกรซึ่งสมควรปรับปรุงให้เหมาะสมเช่นเดียวกัน โดยพระราชบัญญัติ

สหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มีการจัดระบบสหกรณ์ให้สหกรณ์มีชนิดเดียว คือ สหกรณ์ที่สมาชิกมีความรับผิดชอบจำกัด เท่าจำนวนหุ้นที่ถือ เพื่อให้สหกรณ์พัฒนาไปด้วยความมั่นคง ในด้านการกำกับและส่งเสริมกิจการสหกรณ์ ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติขึ้น เพื่อทำหน้าที่เสนอความเห็นต่อรัฐบาลเกี่ยวกับ นโยบายและแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์ จัดให้มีกองทุนพัฒนาสหกรณ์เพื่อให้เกิดความช่วยเหลือ ด้านการเงินแก่บรรดาสหกรณ์ ปรับปรุงองค์ประกอบและวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการดำเนินการ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ตลอดจนปรับปรุงบทกำหนดโทษให้เหมาะสมยิ่งขึ้น นอกจากนี้ได้ปรับปรุง บทบัญญัติเกี่ยวกับกลุ่มเกษตรกร เพื่อให้มีการพัฒนาไปสู่การจัดตั้งสหกรณ์อย่างเป็นระบบ โดยการจัดตั้ง กลุ่มเกษตรกรให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

ต่อมาได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ เนื่องจากมีบทบัญญัติบางประการ ไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ และไม่เอื้อประโยชน์ต่อการดำเนินกิจการของสหกรณ์ สมควรปรับปรุงบทบัญญัติ เกี่ยวกับองค์ประกอบและการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ลักษณะต้องห้ามของกรรมการหรือผู้จัดการ หลักเกณฑ์การพ้นตำแหน่งของกรรมการดำเนินการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย การแต่งตั้งรองนายทะเบียน สหกรณ์ เงินค่าหุ้น การตั้งผู้รับโอนประโยชน์ของสมาชิกผู้ตาย อำนาจหน้าที่ของสหกรณ์ในการรับฝากเงิน หลักเกณฑ์ในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย อำนาจของรัฐมนตรีในการ เรียกประชุมใหญ่วิสามัญและแนวทางการแก้ปัญหาการดำเนินการของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ให้ครอบคลุมและเหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อให้การดำเนินกิจการของสหกรณ์สามารถลุล่วงไปได้

หลังจากนั้น มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ เนื่องจากมีบทบัญญัติบางประการ ที่ไม่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาและคุ้มครองระบบสหกรณ์ สมควรปรับปรุงบทบัญญัติเพื่อการพัฒนา คุ้มครอง และสร้างเสถียรภาพแก่ระบบสหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเพิ่มการกำหนดคุณสมบัติของสมาชิก สหกรณ์ การกำหนดคุณสมบัติของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ แก้ไขเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนสหกรณ์เพื่อให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น กำหนดประเภท ลักษณะ ของสหกรณ์ วัตถุประสงค์และขอบเขตแห่งการดำเนินกิจการของสหกรณ์ ปรับปรุงบทบัญญัติเกี่ยวกับ สมาชิกสมทบของสหกรณ์ กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ กรรมการ ผู้จัดการ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์เกี่ยวกับการดำเนินกิจการของสหกรณ์ แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับ ผู้ตรวจสอบกิจการ บทบัญญัติเกี่ยวกับงบการเงิน และบทบัญญัติเกี่ยวกับการสอบบัญชี เพิ่มบทบัญญัติ เกี่ยวกับการดำเนินงานและการกำกับดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่ดำเนินกิจการ ในทำนองเดียวกันกับสถาบันการเงินไว้เป็นการเฉพาะ และกำหนดให้มีคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ เพื่อให้การพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น รวมถึงกำหนดให้สหกรณ์จังหวัดเป็นนายทะเบียน กลุ่มเกษตรกรประจำจังหวัดเพื่อประสิทธิภาพในการกำกับดูแลกลุ่มเกษตรกร และปรับปรุงบทกำหนดโทษ และอัตราโทษให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

๙. **มาตรการสำคัญที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมายนี้ คือ**

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มีการกำหนดมาตรการสำคัญต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อบุคคล และการ ดำเนินงานของสหกรณ์ เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย ดังต่อไปนี้

๙.๑ สหกรณ์เป็นนิติบุคคล

สหกรณ์ที่ได้จดทะเบียนแล้วจะมีฐานะเป็นนิติบุคคล ตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง และมีสิทธิหน้าที่ ตามพระราชบัญญัตินี้ โดยมีคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เป็นผู้กระทำการแทนสหกรณ์ ส่งผลให้สหกรณ์ เป็นบุคคลที่แยกต่างหากจากสมาชิกสหกรณ์ ประกอบกับการจัดระบบสหกรณ์ให้สหกรณ์มีชนิดเดียว คือ

สหกรณ์ที่สมาชิกมีความรับผิดชอบจำกัด สมาชิกไม่ต้องรับผิดชอบหนี้สินของสหกรณ์ เว้นแต่กรณีที่ยังส่งค่าหุ้นไม่เต็มมูลค่าที่ตนถือ จะยังคงมีความรับผิดชอบในจำนวนจำกัดเท่ากับจำนวนค่าหุ้นที่ยังส่งชำระไม่ครบ

๙.๒ “สหกรณ์” เป็นชื่อในทางธุรกิจ

สหกรณ์ที่ได้จดทะเบียนแล้วจะสามารถใช้คำว่า “สหกรณ์” เป็นชื่อหรือส่วนหนึ่งของชื่อในทางธุรกิจได้ในทางกลับกัน ตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ห้ามผู้ใดนอกจากสหกรณ์และสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ใช้คำว่า “สหกรณ์” เป็นชื่อหรือส่วนหนึ่งของชื่อในทางธุรกิจ มิเช่นนั้นจะมีโทษตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๒๙ ต้องระวางโทษจำคุก หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ และปรับเป็นรายวันจนกว่าจะเลิกใช้

๙.๓ สิทธิประโยชน์ให้กับสหกรณ์

ตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัตินี้ กำหนดให้สหกรณ์ได้รับการยกเว้นไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนสำหรับการได้มา การจำหน่าย การยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ หรือการยึดหน่วงซึ่งกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์หรือทรัพย์สินอื่นเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ ยกตัวอย่างเช่น สหกรณ์ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนทำนิติกรรมซื้อขายที่ดิน หรือการจำนองที่ดิน นอกจากนั้น สหกรณ์ยังได้รับสิทธิประโยชน์หรือสิทธิพิเศษตามกฎหมายอื่น ดังนี้

(๑) สิทธิประโยชน์ทางภาษีตามประมวลรัษฎากร ดังนี้

- สิทธิประโยชน์ของสหกรณ์ เช่น ไม่ต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล ไม่ต้องเสียภาษีเงินได้จากดอกเบี่ยเงินฝากที่นำไปฝากไว้กับธนาคารหรือฝากไว้กับสหกรณ์อื่น ไม่ต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะในการให้กู้ยืมแก่สมาชิกหรือสหกรณ์อื่น ไม่ต้องเสียอากรแสตมป์ เช่น การกู้ยืมเงินซึ่งสมาชิกกู้เงินจากสหกรณ์ หรือสหกรณ์กู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร การค้าประกันหนี้ที่สมาชิกกู้ยืมเงินจากสหกรณ์หรือในใบมอบอำนาจให้เป็นตัวแทนจัดการให้สหกรณ์

- สิทธิประโยชน์ของสมาชิกสหกรณ์ เช่น ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้จากเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืนได้รับยกเว้นภาษีเงินได้จากดอกเบี่ยเงินฝากออมทรัพย์ที่ได้รับจากสหกรณ์

(๒) สิทธิประโยชน์อื่น ๆ เช่น สหกรณ์การเกษตรได้รับความช่วยเหลือทางการเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์การเกษตรและชุมนุมสหกรณ์การเกษตรได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร และกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร

๙.๔ คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ

กำหนดให้มีคณะกรรมการพัฒนาสหกรณ์แห่งชาติขึ้น โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นประธาน เพื่อทำหน้าที่ในการเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีในเรื่องนโยบายและแนวทางในการพัฒนาการสหกรณ์ให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาการสหกรณ์ ให้สอดคล้องกับระยะเวลาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมถึงพิจารณาแก้ไขปัญหาและอุปสรรคตลอดจนข้อขัดข้องที่ทำให้นโยบายและแผนการพัฒนาการสหกรณ์ไม่อาจบรรลุเป้าหมาย

๙.๕ กองทุนพัฒนาสหกรณ์

กำหนดให้มีการจัดตั้งกองทุนพัฒนาสหกรณ์ในกรมส่งเสริมสหกรณ์ (กพส.) เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนดอกเบี่ยต่ำให้สหกรณ์กู้ไปเป็นทุนส่งเสริมกิจการ โดยมีคณะกรรมการบริหาร กพส. ประกอบด้วย อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นประธานกรรมการ อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ อธิบดีกรมประมง อธิบดีกรมปศุสัตว์ อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร ผู้แทนกรมบัญชีกลาง ผู้แทนสำนักงบประมาณ เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง กรรมการอื่นซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้แทนของสหกรณ์ประเภทละหนึ่งคนและผู้แทนกลุ่มเกษตรกรหนึ่งคน เป็นกรรมการให้รองอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ซึ่งอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์มอบหมาย เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้

คณะกรรมการบริหาร กพส. มีอำนาจหน้าที่บริหาร กพส. ตลอดจนตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลงานของสหกรณ์ที่ได้รับการส่งเสริมกิจการจาก กพส.

๙.๖ อำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนสหกรณ์

อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นนายทะเบียนสหกรณ์ โดยมีอำนาจหน้าที่ รับจดทะเบียน ส่งเสริมช่วยเหลือ แนะนำ และกำกับดูแลสหกรณ์ให้เป็นไปตามบทแห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และกฎหมายอื่น กำหนดระบบบัญชี ตลอดจนสมุด และแบบรายงานต่าง ๆ ที่สหกรณ์ต้องยื่นต่อนายทะเบียนสหกรณ์ รวมทั้งแบบพิมพ์อื่น ๆ ที่ต้องใช้ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ แต่งตั้งผู้สอบบัญชีตามมาตรา ๘๐ ผู้ตรวจการสหกรณ์ และผู้ชำระบัญชี ออกคำสั่งให้มีการตรวจสอบ หรือไต่สวนเกี่ยวกับการจัดตั้งการดำเนินงานหรือฐานะการเงินของสหกรณ์ หรือให้จัดทำแผนปรับปรุงการดำเนินงานของสหกรณ์ สั่งให้ระงับการดำเนินงานทั้งหมด หรือบางส่วนของสหกรณ์ หรือให้เลิกสหกรณ์ ถ้าเห็นว่าสหกรณ์กระทำการ หรืองดเว้นการกระทำอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่สหกรณ์หรือสมาชิก ถอนชื่อสหกรณ์ออกจากทะเบียนสหกรณ์ จัดทำรายงานประจำปีแยกตามประเภทสหกรณ์เสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ ออกระเบียบหรือคำสั่ง เพื่อให้มีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ และเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการของสหกรณ์ รวมถึงการกระทำอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนสหกรณ์ หรือตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย โดยที่บรรดาอำนาจของนายทะเบียนสหกรณ์ในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติหรือการดำเนินการอื่นใดตามพระราชบัญญัตินี้ นายทะเบียนสหกรณ์อาจมอบอำนาจให้รองนายทะเบียนสหกรณ์ ผู้ตรวจการสหกรณ์ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งนายทะเบียนสหกรณ์มอบหมายให้ปฏิบัติการแทนได้

๙.๗ การจัดตั้ง การจดทะเบียน และการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับของสหกรณ์

ผู้ซึ่งประสงค์จะเป็นสมาชิกของสหกรณ์ที่จะขอจัดตั้งขึ้นต้องประชุมกันเพื่อคัดเลือกผู้ที่มาประชุมให้เป็นคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์จำนวนไม่น้อยกว่าสิบคน เพื่อดำเนินการจัดตั้งสหกรณ์ เช่น เลือกประเภทสหกรณ์ กำหนดแผนดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจหรือกิจกรรมของสหกรณ์ จัดทำร่างข้อบังคับ

การขอจดทะเบียนสหกรณ์ ให้คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ลงลายมือชื่อในคำขอจดทะเบียนตามแบบที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด ยื่นต่อนายทะเบียนสหกรณ์พร้อมเอกสาร และเมื่อนายทะเบียนสหกรณ์พิจารณาแล้วเห็นว่า สหกรณ์ตามที่ขอจดทะเบียน มีวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๓๓ คำขอจดทะเบียนมีเอกสารครบถ้วน ถูกต้องตามมาตรา ๓๕ และการจัดตั้งสหกรณ์ตามที่ขอจดทะเบียนจะไม่เสียหายแก่ระบบสหกรณ์ให้นายทะเบียนสหกรณ์รับจดทะเบียนและออกใบสำคัญรับจดทะเบียนให้แก่สหกรณ์ ส่วนการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับ จะกระทำได้ก็แต่โดยมติของที่ประชุมใหญ่ และต้องนำข้อบังคับที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมไปจดทะเบียนต่อนายทะเบียนสหกรณ์ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ที่ประชุมใหญ่ลงมติ เมื่อนายทะเบียนสหกรณ์ได้จดทะเบียนแล้ว ให้มีผลใช้บังคับได้

๙.๘ การกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการดำเนินการสหกรณ์ และผู้จัดการสหกรณ์

พระราชบัญญัตินี้ มีข้อกำหนดห้ามมิให้บุคคลซึ่งมีลักษณะดังที่ระบุไว้เป็นหรือทำหน้าที่กรรมการหรือผู้จัดการ ได้แก่ กรณีเคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ กรณีเคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน ฐานทุจริตต่อหน้าที่ กรณีเคยถูกให้พ้นจากตำแหน่งกรรมการหรือมีคำวินิจฉัยเป็นที่สุดให้พ้นจากตำแหน่งกรรมการตามมาตรา ๒๒ (๔) กรณีเคยถูกที่ประชุมใหญ่มีมติให้ถอดถอนออกจากตำแหน่งกรรมการเพราะเหตุทุจริตต่อหน้าที่กรณีเคยถูกสั่งให้พ้นจากตำแหน่งกรรมการหรือผู้จัดการตามมาตรา ๘๘/๓ วรรคสอง กรณีเป็นกรรมการหรือผู้จัดการในสหกรณ์ที่ถูกสั่งเลิกตามมาตรา ๘๘/๓ วรรคสอง และกรณีเป็นบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามตามระเบียบที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด

๙.๙ การตรวจสอบการดำเนินงานของสหกรณ์

(๑) การตรวจสอบภายในองค์กรสหกรณ์ โดยที่ประชุมใหญ่สมาชิกสหกรณ์เลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการ เพื่อตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ ซึ่งอาจเลือกตั้งจากสมาชิกด้วยตนเอง หรือบุคคลภายนอกเพื่อเป็นผู้ตรวจสอบกิจการได้

(๒) การตรวจสอบจากภาครัฐ พระราชบัญญัตินี้กำหนดอำนาจหน้าที่นายทะเบียนสหกรณ์ตามข้อ ๙.๖ เพื่อตรวจสอบการดำเนินงานของสหกรณ์ และกำกับดูแลให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้

(๓) การตรวจสอบงบการเงินโดยผู้สอบบัญชี โดยกำหนดให้อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์เป็นผู้สอบบัญชีของสหกรณ์ และแต่งตั้งผู้สอบบัญชีรับอนุญาต หรือบุคคลอื่นเป็นผู้สอบบัญชีของสหกรณ์

๙.๑๐ การเลิกสหกรณ์

สหกรณ์ย่อมเลิกด้วยเหตุหนึ่งเหตุใด ได้แก่ กรณีมีเหตุตามที่กำหนดในข้อบังคับ กรณีสหกรณ์มีจำนวนสมาชิกน้อยกว่าสิบคน กรณีที่ประชุมใหญ่ลงมติให้เลิก กรณีสหกรณ์ล้มละลาย และกรณีนายทะเบียนสหกรณ์สั่งเลิกสหกรณ์

๙.๑๑ การชำระบัญชี

การชำระบัญชีสหกรณ์ที่ล้มละลายนั้นให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย แต่หากสหกรณ์ที่เลิกเพราะเหตุอื่นนอกจากล้มละลาย ให้ที่ประชุมใหญ่ตั้งผู้ชำระบัญชีโดยได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์ขึ้นทำการชำระบัญชีสหกรณ์ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เลิกสหกรณ์ หรือนับแต่วันที่คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์มีคำสั่งให้ออกอุทธรณ์ แล้วแต่กรณี ในกรณีที่ที่ประชุมใหญ่ไม่เลือกตั้งผู้ชำระบัญชีภายในกำหนดเวลาดังกล่าว หรือนายทะเบียนสหกรณ์ไม่ให้ความเห็นชอบในการเลือกตั้งผู้ชำระบัญชี ให้นายทะเบียนสหกรณ์ตั้งผู้ชำระบัญชีขึ้นทำการชำระบัญชีสหกรณ์ได้

๙.๑๒ ชุมนุมสหกรณ์

สหกรณ์ตั้งแต่ห้าสหกรณ์ขึ้นไปที่ประสงค์จะร่วมกันดำเนินกิจการ เพื่อให้เกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ที่เข้าร่วมกันนั้น อาจรวมกันจัดตั้งเป็นชุมนุมสหกรณ์ได้ และชุมนุมสหกรณ์ที่ได้จดทะเบียนแล้วถือเป็นนิติบุคคลและเป็นสหกรณ์

๙.๑๓ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ประกอบด้วยสมาชิกที่เป็นสหกรณ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมกิจการสหกรณ์ทุกประเภททั่วราชอาณาจักร ให้มีความเจริญก้าวหน้าอันมิใช่เป็นการหาผลกำไร หรือรายได้มาแบ่งปันกัน สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยมีอำนาจกระทำการต่าง ๆ ภายในขอบวัตถุประสงค์ และมีอำนาจส่งเสริมและเผยแพร่กิจการสหกรณ์ ตลอดจนทำการวิจัยและรวบรวมสถิติเกี่ยวกับกิจการสหกรณ์ แนะนำช่วยเหลือทางวิชาการแก่สหกรณ์ และอำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงานระหว่างสหกรณ์กับส่วนราชการหรือบุคคลอื่น ให้การศึกษาฝึกอบรมวิชาการเกี่ยวกับกิจการของสหกรณ์ ส่งเสริมสัมพันธ์ภาพระหว่างสหกรณ์ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ หรือสันนิบาตสหกรณ์ของต่างประเทศ หรือองค์การต่างประเทศ หรือองค์การระหว่างประเทศที่มีวัตถุประสงค์ทำนองเดียวกัน ชื่อ จัดทำ จำหน่าย ถือกรรมสิทธิ์ ครอบครอง หรือทำนิติกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินใด ๆ ส่งเสริมธุรกิจการค้า อุตสาหกรรม หรือบริการของสหกรณ์ สนับสนุนและช่วยเหลือสหกรณ์เพื่อแก้ไขอุปสรรคข้อขัดข้องที่เกี่ยวกับกิจการของสหกรณ์ซึ่งเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวมเป็นตัวแทนของสหกรณ์ เพื่อรักษาผลประโยชน์อันพึงมีพึงได้จากการสนับสนุนของรัฐ องค์การระหว่างประเทศ หรือภาคเอกชนอื่น ร่วมมือกับรัฐบาลในการส่งเสริมสหกรณ์ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่บรรดาสหกรณ์อย่างแท้จริง รวมถึงดำเนินการอื่นเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ หรือตามที่คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติมอบหมาย

๙.๑๔ คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์

คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ประกอบด้วย รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ซึ่งปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มอบหมาย เป็นประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิคนหนึ่ง ในคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติที่คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติมอบหมาย เป็นกรรมการ โดยมีอำนาจหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียนสหกรณ์ หรือรองนายทะเบียนสหกรณ์ที่ออกคำสั่งตามมาตรา ๒๐ มาตรา ๒๒ (๓) และ (๔) มาตรา ๗๑ และมาตรา ๘๙/๓ วรรคสอง รวมถึงคำสั่งเลิกกลุ่มเกษตรกรตามพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามมาตรา ๑๑๙ วรรคสอง คำสั่งไม่รับจดทะเบียนตามมาตรา ๓๘ และคำสั่งตามมาตรา ๔๔ โดยให้อุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ภายในสามสิบวันหรือหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำสั่ง

๙.๑๕ กลุ่มเกษตรกร

ในกรณีที่คณะบุคคลผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมซึ่งร่วมกันดำเนินกิจการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม แต่ยังไม่อาจรวมกันจัดตั้งเป็นสหกรณ์ จะจัดตั้งเป็นกลุ่มเกษตรกรขึ้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกาที่ได้

๙.๑๖ บทกำหนดโทษ

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดโทษทางอาญามีทั้งโทษปรับและ/หรือโทษจำคุก กรณีผู้ใดใช้คำว่า "สหกรณ์" หรือ "กลุ่มเกษตรกร" ประกอบกับชื่อหรือส่วนหนึ่งของชื่อในทางธุรกิจโดยมิได้เป็นสหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกรที่ได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ กรณีผู้ใดไม่มาชี้แจงข้อเท็จจริงหรือไม่ส่งเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินงาน หรือรายงานการประชุมของสหกรณ์หรือชุมนุมสหกรณ์ตามคำสั่งของนายทะเบียนสหกรณ์ รองนายทะเบียนสหกรณ์ ผู้ตรวจการสหกรณ์ ผู้สอบบัญชี หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งนายทะเบียนสหกรณ์มอบหมายซึ่งสั่งการตามมาตรา ๑๗ หรือไม่มาชี้แจงข้อเท็จจริง หรือไม่ส่งเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินงานหรือรายงานการประชุมของกลุ่มเกษตรกรตามคำสั่งของนายทะเบียนกลุ่มเกษตรกร หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งนายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรมอบหมายตามมาตรา ๑๒๘ กรณีผู้ใดขัดขวาง หรือไม่ให้คำชี้แจงแก่นายทะเบียนสหกรณ์ รองนายทะเบียนสหกรณ์ ผู้ตรวจการสหกรณ์ ผู้สอบบัญชี หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งนายทะเบียนสหกรณ์มอบหมายตามมาตรา ๑๘ หรือขัดขวางหรือไม่ให้คำชี้แจงแก่นายทะเบียน กลุ่มเกษตรกร หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งนายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรมอบหมายตามมาตรา ๑๒๔ กรณีผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามที่นายทะเบียนสหกรณ์สั่งการ ตามมาตรา ๒๒ กรณีกรรมการหรือผู้จัดการของสหกรณ์ผู้ใดดำเนินกิจการของสหกรณ์นอกขอบเขตแห่งการดำเนินกิจการของสหกรณ์ที่จะพึงดำเนินการได้ตามกฎกระทรวงที่ออกตามความในมาตรา ๓๓/๑ วรรคสอง กรณีกรรมการหรือผู้จัดการของสหกรณ์ผู้ใดดำเนินกิจการของสหกรณ์โดยผิดวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ และการดำเนินกิจการนั้นเป็นอันตรายต่อความสงบสุขของประชาชน หรือความมั่นคงของรัฐ กรณีผู้ใดฝ่าฝืนไม่จัดการรักษาทรัพย์สินของสหกรณ์ หรือไม่ส่งมอบทรัพย์สิน สมุดบัญชี เอกสาร และสิ่งอื่นของสหกรณ์ให้แก่ผู้ชำระบัญชีตามมาตรา ๗๘ กรณีผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามความในมาตรา ๘๙/๒ (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๑๐) (๑๑) (๑๒) หรือ (๑๓) กรณีผู้ใดฝ่าฝืนไม่แก้ไขข้อบกพร่องหรือระงับการดำเนินการตามที่นายทะเบียนสหกรณ์สั่งการตามมาตรา ๘๙/๓ และกรณีที่สหกรณ์กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ กรรมการหรือผู้จัดการสหกรณ์ซึ่งเป็นผู้ลงมติให้สหกรณ์ดำเนินการหรืองดเว้นการดำเนินการ หรือเป็นผู้ดำเนินการ หรือรับผิดชอบในการดำเนินการนั้น ได้กระทำความผิดหน้าที่ของตนด้วยประการใด ๆ โดยทุจริต

๑๐. กฎหมายนี้มีบทบัญญัติกำหนดให้ประชาชนต้องกระทำการหรืองดเว้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ อย่างไร

๑๐.๑ พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มีบทบัญญัติที่กำหนดให้ประชาชนต้องกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดให้ต้องจดทะเบียนสหกรณ์

(๒) กำหนดสิทธิหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ผู้จัดการสหกรณ์ และสมาชิกสหกรณ์

(๓) กำหนดให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์มาชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกิจการของสหกรณ์ หรือให้ส่งเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์ได้ ตามมาตรา ๑๗

๑๐.๒ พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มีบทบัญญัติที่กำหนดให้ประชาชนต้องงดเว้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดห้ามผู้ที่ไม่มีสัญชาติไทยเป็นสมาชิกสหกรณ์

(๒) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดใช้ชื่อสหกรณ์เป็นชื่อในทางธุรกิจ

(๓) กำหนดห้ามบุคคลที่มีลักษณะบางประการมิให้เป็นกรรมการหรือผู้จัดการสหกรณ์

๑๑. กฎหมายนี้ยังมีความจำเป็นและสอดคล้องกับสภาพการณ์ พัฒนาการของเทคโนโลยี และวิถีชีวิตของประชาชนหรือไม่ เพียงใด

ด้วยวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ เพื่อให้มีการจัดตั้งสหกรณ์อย่างเป็นระบบ มีการพัฒนา คุ่มครอง และสร้างเสถียรภาพแก่ระบบสหกรณ์ พระราชบัญญัตินี้จึงยังมีความจำเป็นและสอดคล้องกับสภาพการณ์ โดยมีความมุ่งหมายในการกำหนดกรอบการดำเนินงานของสหกรณ์เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการของสหกรณ์ให้อยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย เป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับตัวองค์กรสหกรณ์ เป็นที่พึ่งให้กับสมาชิกสหกรณ์ และเป็นกลไกสำคัญของรัฐบาลในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

๑๒. ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการมีกฎหมายนี้ คือ

พระราชบัญญัตินี้มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดตั้ง การดำเนินงาน ตลอดจนการเลิกสหกรณ์ ซึ่งคุณค่าของสหกรณ์ (Cooperative Values) คือ สหกรณ์อยู่บนพื้นฐานแห่งคุณค่าของการช่วยตนเอง ความรับผิดชอบ ต่อตนเอง ความเป็นประชาธิปไตย ความเสมอภาค ความเที่ยงธรรม และความเป็นเอกภาพ สมาชิกสหกรณ์เชื่อมั่นในคุณค่าทางจริยธรรมแห่งความสุจริต ความเปิดเผย ความรับผิดชอบต่อสังคมและความเอื้ออาทร ต่อผู้อื่น โดยสืบทอดประเพณีปฏิบัติของผู้ริเริ่มการสหกรณ์ และตามอุดมการณ์สหกรณ์ (Cooperative Ideology) คือ ความเชื่อร่วมกันที่ว่า การช่วยตนเองและการช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักการสหกรณ์ จะนำไปสู่การกินดี อยู่ดี มีความเป็นธรรมและสันติสุขในสังคม ประชาชนสามารถนำวิธีการสหกรณ์ คือ การนำหลักการสหกรณ์มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อประโยชน์ของมวลสมาชิก และชุมชน โดยไม่ละเลยหลักการธุรกิจที่ดี

๑๓. กฎหมายนี้ก่อให้เกิดผลดังต่อไปนี้หรือไม่ อย่างไร

การบังคับใช้พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ก่อให้เกิดผลดังต่อไปนี้

(๑) พระราชบัญญัตินี้มีผลเป็นการลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม โดยการรวมตัวกันเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจผ่านการจัดตั้งเป็นสหกรณ์ มีการรวมกันซื้อเพื่อลดต้นทุน หรือมีการรวมกันขายเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองและการกำหนดราคา

(๒) พระราชบัญญัตินี้มีผลเป็นการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยที่รัฐมีการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีกับสหกรณ์ เพื่อเป็นการส่งเสริมการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ หรือกรณีการให้เงินทุน

ดอกเบีย้ต่ำผ่านกองทุนพัฒนาสหกรณ์ เพื่อเป็นการลดต้นทุนทางการเงินของสหกรณ์ให้มีความสามารถในการแข่งขันกับองค์กรอื่น เพื่อจะสามารถพัฒนาไปสู่การแข่งขันระดับประเทศได้

(๓) พระราชบัญญัติฉบับนี้สอดคล้องกับหลักสากล โดยเป็นกฎหมายที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับหลักสหกรณ์สากล ๗ ประการ ได้แก่

หลักการที่ ๑ การเป็นสมาชิกโดยสมัครใจและเปิดกว้าง (Voluntary and Open membership) สหกรณ์เป็นองค์กรโดยสมัครใจ ที่เปิดรับบุคคลทุกคนซึ่งสามารถใช้บริการของสหกรณ์ได้ โดยปราศจากการกีดกันทางเพศ สังคม เชื้อชาติ การเมือง หรือศาสนา และบุคคลนั้นต้องเต็มใจรับผิดชอบในฐานะสมาชิก

หลักการที่ ๒ การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย (Democratic Member Control) สหกรณ์เป็นองค์กรประชาธิปไตยที่ควบคุมโดยมวลสมาชิก ซึ่งมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจของสหกรณ์ ไม่ว่าชายหรือหญิงที่ได้รับเลือกเป็นตัวแทนสมาชิกต้องมีความรับผิดชอบต่อมวลสมาชิก สมาชิกของสหกรณ์ชั้นปฐมมีสิทธิออกเสียงเท่าเทียมกัน (หนึ่งคนหนึ่งเสียง) ส่วนสหกรณ์ในระดับอื่นก็จัดให้เป็นไปตามวิถีประชาธิปไตย

หลักการที่ ๓ การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสมาชิก (Member Economic Participation) มวลสมาชิกพึงร่วมทุนกับสหกรณ์ของตนอย่างเท่าเทียมกัน และควบคุมการใช้เงินทุนตามวิถีประชาธิปไตย โดยปกติอย่างน้อยส่วนหนึ่งของทุน ต้องมีทรัพย์สินส่วนรวมของสหกรณ์ และสมาชิกพึงได้รับผลตอบแทนจากเงินทุน (ถ้ามี) อย่างจำกัด ภายใต้เงื่อนไขของความเป็นสมาชิก เหล่าสมาชิกจะจัดสรรเงินส่วนเกินเพื่อจุดมุ่งหมายบางอย่างหรือทั้งหมดดังต่อไปนี้ เพื่อพัฒนาสหกรณ์ของตนโดยอาจจัดเป็นกองทุนสำรอง ซึ่งอย่างน้อยส่วนหนึ่งจะไม่นำมาแบ่งปันกัน เพื่อจัดสรรผลประโยชน์ให้สมาชิกตามส่วนธุรกรรมที่ตนทำกับสหกรณ์ เพื่อสนับสนุนกิจกรรมอื่น ๆ ที่มวลสมาชิกเห็นชอบ

หลักการที่ ๔ การปกครองตนเอง และความเป็นอิสระ (Autonomy and Independence) สหกรณ์เป็นองค์กรอิสระที่ช่วยตนเองภายใต้การควบคุมของสมาชิก หากสหกรณ์นั้น ๆ ทำข้อตกลงร่วมกับองค์กรอื่น ๆ รวมถึงรัฐบาล หรือแสวงหาทุนจากแหล่งภายนอกต้องมั่นใจว่าการกระทำของสหกรณ์เช่นนั้นอยู่ภายใต้การควบคุมแบบประชาธิปไตย โดยมวลสมาชิก รวมถึงยังคงธำรงความเป็นอิสระของสหกรณ์ไว้ได้

หลักการที่ ๕ การศึกษา การฝึกอบรม และสารสนเทศ (Education, Training and Information) สหกรณ์พึงให้การศึกษาก่อนการฝึกอบรมแก่บรรดาสมาชิก ผู้แทนจากการเลือกตั้ง ผู้จัดการ และเจ้าหน้าที่ เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นสามารถช่วยพัฒนาสหกรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สหกรณ์พึงให้ข่าวสาร ความรู้แก่ประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชน และผู้นำทางความคิด เกี่ยวกับคุณลักษณะ และประโยชน์ของการสหกรณ์

หลักการที่ ๖ การร่วมมือระหว่างสหกรณ์ (Cooperation among Cooperatives) สหกรณ์พึงให้บริการแก่มวลสมาชิกอย่างเต็มที่ และสร้างความเข้มแข็งแก่ขบวนการสหกรณ์ โดยร่วมมือกันเป็นขบวนการตามโครงสร้างระดับท้องถิ่น ระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ

หลักการที่ ๗ การเอื้ออาทรต่อชุมชน (Concern for Community) สหกรณ์พึงดำเนินงาน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนของตน ตามนโยบายที่มวลสมาชิกให้ความเห็นชอบ

(๔) พระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจในภาพรวม เมื่อพิจารณาจากข้อมูล ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๖ ภาคสหกรณ์ไทย (สหกรณ์ ชุมนุมสหกรณ์ และกลุ่มเกษตรกร) มีทุนดำเนินงาน ๓.๙๐ ล้านล้านบาท ในระหว่างปี ๒๕๖๖ มีการบริหารจัดการธุรกิจสร้างมูลค่าธุรกิจทั้งสิ้น ๒.๒๗ ล้านล้านบาท หรือร้อยละ ๑๒.๗๕ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) โดยเป็นธุรกิจสินเชื่อที่มีมูลค่ามากที่สุด ๑.๒๔ ล้านล้านบาท รองลงมาเป็นธุรกิจรับฝากเงิน ๘.๖๓ แสนล้านบาท ส่วนที่เหลือเป็นธุรกิจรวบรวมผลผลิต

ทางการเกษตร ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย ธุรกิจแปรรูปผลผลิตผลการเกษตรและการผลิตสินค้า และธุรกิจให้บริการส่งเสริมการเกษตร ตามลำดับ ซึ่งในภาคการเกษตรจะมีผลผลิตหลักของสมาชิกสหกรณ์ ได้แก่ ข้าว ยางพารา มันสำปะหลัง ปาล์มน้ำมัน ข้าวโพด อ้อย ผลไม้ น้ำมันโค และโคเนื้อ

๑๔. มีสถิติการดำเนินคดีและการลงโทษตามกฎหมาย หรือสถิติในการปฏิบัติตามและการบังคับการ ให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างไร

๑๔.๑ สถิติการดำเนินคดีและการลงโทษตามกฎหมาย

ข้อมูลการดำเนินคดีอาญาตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีดังนี้

(๑) ความผิดตามมาตรา ๑๓๐ กรณีไม่มาชี้แจงหรือไม่ส่งเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินงานหรือรายงานการประชุมของสหกรณ์หรือชุมนุมสหกรณ์ตามคำสั่งของนายทะเบียนสหกรณ์ รองนายทะเบียนสหกรณ์ ผู้ตรวจการสหกรณ์ ผู้สอบบัญชี หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งนายทะเบียนสหกรณ์มอบหมายซึ่งสั่งการตามมาตรา ๑๗

คดีอยู่ในชั้นพนักงานสอบสวน จำนวน ๗ คดี ได้แก่

- จังหวัดจันทบุรี จำนวน ๓ คดี
- จังหวัดภูเก็ต จำนวน ๑ คดี
- จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน ๓ คดี

(๒) ความผิดตามมาตรา ๑๓๒ กรณีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามที่นายทะเบียนสหกรณ์สั่งการตามมาตรา ๒๒

คดีอยู่ในชั้นพนักงานสอบสวน จำนวน ๑๗ คดี ได้แก่

- จังหวัดสระบุรี จำนวน ๑ คดี
- จังหวัดขอนแก่น จำนวน ๑ คดี
- จังหวัดสระแก้ว จำนวน ๑ คดี
- จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน ๒ คดี
- จังหวัดยโสธร จำนวน ๑ คดี
- จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน ๑ คดี
- จังหวัดตรัง จำนวน ๒ คดี
- จังหวัดภูเก็ต จำนวน ๑ คดี
- จังหวัดราชบุรี จำนวน ๓ คดี
- จังหวัดกระบี่ จำนวน ๑ คดี
- จังหวัดสุรินทร์ จำนวน ๑ คดี
- จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน ๒ คดี

พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้อง จำนวน ๑ คดี ได้แก่ จังหวัดตาก

คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล จำนวน ๑ คดี ได้แก่ จังหวัดกระบี่

ศาลมีคำพิพากษาแล้ว จำนวน ๕ คดี ได้แก่

- จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน ๑ คดี
- จังหวัดขอนแก่น จำนวน ๑ คดี
- สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์กรุงเทพมหานคร พื้นที่ ๑ จำนวน ๑ คดี
- จังหวัดอำนาจเจริญ จำนวน ๑ คดี
- จังหวัดบึงกาฬ จำนวน ๑ คดี

๑๔.๒ สถิติการปฏิบัติตามและการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย

ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องมีการจดทะเบียนเป็นสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร สถิติการปฏิบัติตามกฎหมายในการจดทะเบียนสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๖) มีดังนี้

(๑) สหกรณ์ที่ได้รับการจดทะเบียนมีจำนวน ๗,๔๙๘ แห่ง แบ่งเป็นสหกรณ์ภาคการเกษตร (สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ประมง สหกรณ์นิคม) จำนวน ๔,๐๒๒ แห่ง และสหกรณ์นอกภาคการเกษตร (สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์ร้านค้า สหกรณ์บริการ สหกรณ์เครดิตยูเนียน) จำนวน ๓,๔๗๖ แห่ง โดยมีจำนวนสมาชิกสหกรณ์รวมกัน ๑๑,๑๑๓,๔๖๐ คน

(๒) กลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการจดทะเบียนมีจำนวน ๓,๙๙๕ แห่ง โดยมีจำนวนสมาชิกรวมกัน ๓๓๙,๑๖๒ คน

๑๕. มีปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายนี้หรือไม่ อย่างไร

(๑) การดำเนินงานและการบริหารกองทุนพัฒนาสหกรณ์ ข้อจำกัดในการเข้าถึงการช่วยเหลือของกองทุนพัฒนาสหกรณ์ ด้วยอุปสรรคในด้านการกำหนดหลักเกณฑ์สำหรับสหกรณ์จัดตั้งใหม่ ข้อบกพร่องของแต่ละสหกรณ์ รวมถึงประวัติการชำระหนี้ที่ผ่านมา

(๒) การใช้อำนาจในการสั่งการของนายทะเบียนสหกรณ์ เนื่องจากมีการมอบอำนาจให้รองนายทะเบียนสหกรณ์ (สหกรณ์จังหวัด) ทำให้เกิดปัญหาต่างคนต่างใช้อำนาจโดยในแต่ละจังหวัดมีการใช้ดุลพินิจเกี่ยวกับการแก้ไขข้อบกพร่องของสหกรณ์ที่แตกต่างกัน เนื่องจากยังขาดความชัดเจนหรือหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน อีกทั้งคำสั่งให้สหกรณ์แก้ไขข้อบกพร่องไม่ได้มีการกำหนดอำนาจการพิจารณากรณีมีการอุทธรณ์คำสั่งไว้เป็นการเฉพาะ

(๓) การกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการดำเนินการสหกรณ์ และการห้ามดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน ๒ วาระ

(๔) อำนาจกระทำการของสหกรณ์ ในการรับฝากเงินจากกลุ่มเกษตรกร

ส่วนที่ ๓

การตรวจสอบเนื้อหาของกฎหมาย

๑๖. กฎหมายนี้มีความสัมพันธ์หรือใกล้เคียงกับกฎหมายอื่นหรือไม่ อย่างไร

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มีความสัมพันธ์และมีความใกล้เคียงกับกฎหมายอื่น ดังนี้

๑๖.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐

กฎหมายนี้มีความสัมพันธ์กับแนวนโยบายแห่งรัฐตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยมีความสอดคล้องกับมาตรา ๗๕ วรรคสาม ซึ่งกำหนดให้รัฐพึงส่งเสริม สนับสนุน คุ้มครอง และสร้างเสถียรภาพให้แก่ระบบสหกรณ์ประเภทต่าง ๆ มาตรการตามกฎหมายนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามแนวนโยบายแห่งรัฐดังกล่าว

๑๖.๒ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มีความสัมพันธ์กับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยที่ตามมาตรา ๖๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กำหนดว่า นิติบุคคลจะมีขึ้นได้ก็แต่ด้วยอาศัยอำนาจแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น ซึ่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นกฎหมายอื่นที่กำหนดให้สหกรณ์ ชุมนุมสหกรณ์ และกลุ่มเกษตรกร มีสถานะเป็นนิติบุคคล นอกจากนั้น ด้วยเหตุที่สหกรณ์เป็นนิติบุคคล

เอกชน หากพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ไม่ได้กำหนดในเรื่องใดไว้เป็นการเฉพาะ จะต้องนำบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาบังคับใช้กับเรื่องนั้น ๆ

๑๖.๓ พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มีความใกล้เคียงกับพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ เนื่องด้วยเป็นกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองประชาชนที่อาจได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการดำเนินงานของนิติบุคคล โดยกำหนดมาตรการในการกำกับดูแลสถาบันการเงิน เช่น การจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคล กำหนดลักษณะต้องห้ามของกรรมการ ผู้จัดการ กำหนดการลงทุนของสถาบันการเงิน มีบทสันนิษฐานความรับผิดของบุคคลผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคล เป็นต้น

๑๖.๔ พระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๒๓

สหกรณ์มีลักษณะการดำเนินงานใกล้เคียงกับสถาบันการเงินในการให้สมาชิกสหกรณ์กู้ยืมเงิน หรือให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงิน ซึ่งตามพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๒๓ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมสูงกว่าร้อยละ ๑๕ ต่อปีได้ โดยสหกรณ์ออมทรัพย์ ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์ และสหกรณ์เครดิตยูเนียน เป็นสถาบันการเงินที่อาจคิดดอกเบี้ยเงินกู้ยืมได้สูงสุดร้อยละ ๑๙ ต่อปี ตามประกาศกระทรวงการคลังที่ออกตามความในกฎหมายดังกล่าว

๑๖.๕ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๕๔๓

ตามมาตรา ๗๐ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ สหกรณ์ย่อมเลิกด้วยเหตุหนึ่งเหตุใด ซึ่งรวมถึงการเลิกด้วยเหตุล้มละลาย และตามมาตรา ๗๔ กำหนดให้การชำระบัญชีของสหกรณ์ที่ล้มละลายนั้นให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย กฎหมายนี้จึงมีความสัมพันธ์กับพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๕๔๓

๑๖.๖ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒

เมื่อมีการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสดหรือทรัพย์สินเกินกว่ามูลค่าที่กำหนด หรือธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยกับสถาบันการเงิน กฎหมายกำหนดให้สถาบันการเงินนั้นมีหน้าที่ต้องรายงานธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ นิยามคำว่า สถาบันการเงิน รวมถึงสหกรณ์ตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ เฉพาะสหกรณ์ที่มีทุนดำเนินการซึ่งมีมูลค่าหุ้นรวมตั้งแต่สองล้านบาทขึ้นไปและมีวัตถุประสงค์ดำเนินกิจการเกี่ยวกับการรับฝากเงิน ให้กู้ยืมเงิน เชื้อ รับจำนองหรือรับจำนำทรัพย์สิน หรือจัดให้ได้มาซึ่งเงินและทรัพย์สินต่าง ๆ โดยวิธีใด ๆ สหกรณ์จึงมีหน้าที่ต้องรายงานธุรกรรมทางการเงินตามกฎหมาย

๑๗. มีการฟ้องคดีต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง หรือการร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินหรือคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเกี่ยวกับกฎหมายนี้ที่เรื่องและในประเด็นใด

การฟ้องคดีต่อศาลปกครอง ที่เป็นการโต้แย้งการใช้อำนาจนายทะเบียนสหกรณ์ รองนายทะเบียนสหกรณ์ ผู้ตรวจการสหกรณ์ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้อำนาจ ซึ่งมีจำนวนมากและมีทุกพื้นที่ทั่วประเทศไทย จึงเป็นการยากในการรวบรวมสถิติการฟ้องคดีปกครอง อย่างไรก็ตาม ข้อมูลการฟ้องคดีปกครองในประเด็นที่สหกรณ์ฟ้องคดีเพื่อขอให้ศาลปกครองเพิกถอนกฎในระยะเวลา ๕ ปีที่ผ่านมา มีสหกรณ์ฟ้องขอให้เพิกถอนระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการกำหนดข้อบังคับเกี่ยวกับการพ้นจากตำแหน่งของผู้จัดการสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๖๕ จำนวน ๓๕ คดี

๑๘. การใช้ระบบอนุญาต ระบบคณะกรรมการ ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ และโทษอาญาตามกฎหมายนี้ (ถ้ามี) ยังมีความเหมาะสมอยู่หรือไม่ อย่างไร

๑๘.๑ ระบบอนุญาต

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มีการใช้ระบบอนุญาต คือการจดทะเบียนจัดตั้งเป็นสหกรณ์ หรือเป็นชุมนุมสหกรณ์หรือเป็นกลุ่มเกษตรกร การจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับ การกำหนดระเบียบว่าด้วยการรับฝากเงิน การกำหนดระเบียบว่าด้วยการให้สหกรณ์อื่นกู้ยืม การกำหนดวงเงินกู้ยืมและการค้ำประกันของสหกรณ์ การซื้อหุ้น การลงทุนซื้อหุ้นของสถาบันที่ประกอบธุรกิจอันทำให้เกิดความสะดวกรหรือส่งเสริมความเจริญแก่กิจการสหกรณ์ การรับสมาชิกสมทบ โดยระบบอนุญาตดังกล่าวยังมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน

๑๘.๒ ระบบคณะกรรมการ

(๑) คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติเป็นคณะกรรมการที่มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีในเรื่องนโยบายและแนวทางในการพัฒนาการสหกรณ์ให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาการสหกรณ์ ให้สอดคล้องกับระยะเวลาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเป็นคณะกรรมการที่มีความสำคัญในเชิงการกำหนดนโยบายระดับชาติเกี่ยวกับการพัฒนาสหกรณ์

(๒) คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาคำอุทธรณ์ ตามมาตรา ๑๒๘/๔ โดยไม่ได้เป็นคณะกรรมการในระดับชาติที่กำหนดนโยบายหรือวางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการพัฒนาหรือการดำเนินงานของสหกรณ์ จึงไม่ใช่ข้อห้ามในการมีคณะกรรมการตามเจตนารมณ์ของมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐

(๓) คณะกรรมการบริหาร กพส. มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการและพิจารณาเกี่ยวกับเงินกองทุนพัฒนาสหกรณ์ จึงยังมีความจำเป็นต้องมี เพื่อให้การบริหารงานของกองทุนพัฒนาสหกรณ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๑๘.๓ การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐ

ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่รัฐในการใช้ดุลพินิจอยู่หลายกรณี โดยเฉพาะอำนาจของนายทะเบียนสหกรณ์ รองนายทะเบียนสหกรณ์ ผู้ตรวจการสหกรณ์ ผู้สอบบัญชี รวมถึงพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งนายทะเบียนสหกรณ์มอบหมาย ดังเช่น การใช้ดุลพินิจในการรับจดทะเบียน

๑๘.๔ โทษทางอาญา

บทกำหนดโทษทางอาญาตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ถูกบัญญัติไว้ในหมวด ๘ บทกำหนดโทษ มาตรา ๑๒๙ - มาตรา ๑๓๓/๕ โดยส่วนใหญ่เป็นบทกำหนดโทษทางอาญา ที่มีทั้งโทษปรับและโทษจำคุก โดยมีเจตนารมณ์เพื่อเป็นการคุ้มครองผลประโยชน์ของสหกรณ์และบรรดาสมาชิกสหกรณ์เป็นสำคัญ ทั้งการออกบทกำหนดโทษให้เป็นความผิดทางอาญา เพื่อให้ผู้แทนของสหกรณ์ได้ตระหนักถึงบทบาทอำนาจหน้าที่ของตนในอันที่จะต้องดำเนินการภายในขอบเขตแห่งการดำเนินกิจการและภายในกรอบวัตถุประสงค์ของสหกรณ์เป็นสำคัญ และบทกำหนดโทษที่มีทั้งโทษปรับและโทษจำคุกนี้ ยังเป็นการมาตรการป้องปรามการดำเนินการ งดเว้นการดำเนินการ รวมถึงการทุจริต ที่อาจเกิดขึ้นในระบบสหกรณ์ซึ่งจะเป็นความเสียหายที่เป็นวงกว้างและเกี่ยวข้องกับประชาชนที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ ดังนั้น บทกำหนดโทษที่เป็นมาตรการทางอาญาเช่นว่านี้ จึงถือว่าง่ายมีความสำคัญและจำเป็นที่จะใช้ฐานความผิดทางอาญาเป็นฐานความผิดของผู้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์อยู่

ส่วนที่ ๔ ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย

๑๙. การรับฟังความคิดเห็น

- ได้รับฟังความคิดเห็นโดยถูกต้องตามข้อ ๕ และข้อ ๖ ของแนวทางการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายแล้ว
- ได้รับฟังความคิดเห็นโดยวิธีอื่นนอกจากผ่านระบบกลาง

(๑) การรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบกลางทางกฎหมาย (www.law.go.th) หัวข้อ “การประเมินผลสัมฤทธิ์ของพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒” มีผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นทั้งหมด ๑๒๑ คน

(๒) การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อรับฟังความคิดเห็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ จากผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งแบบ Onsite และ Online จำนวน ๔ ครั้ง มีผู้เข้าร่วมการรับฟังความคิดเห็นทั้งหมด ๑,๙๒๖ คน ดังนี้

ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๙ - ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๗ ณ โรงแรม เอส ดี อเวนิว เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร และถ่ายทอดสัญญาณผ่านระบบ ZOOM กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย ผู้แทนสหกรณ์นอกภาคการเกษตร เช่น กรรมการ ผู้จัดการ ฝ่ายจัดการ ผู้ตรวจสอบกิจการหรือสมาชิกสหกรณ์ จำนวน ๒๓๕ คน (Onsite) และผู้เข้าร่วมผ่านระบบ ZOOM จำนวน ๓๘๑ คน รวมทั้งสิ้น ๖๑๖ คน

ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๒๑ - ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๗ ณ โรงแรม เอส ดี อเวนิว เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร และถ่ายทอดสัญญาณผ่านระบบ ZOOM กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย ผู้แทนสหกรณ์ภาคการเกษตร เช่น กรรมการ ผู้จัดการ ฝ่ายจัดการ ผู้ตรวจสอบกิจการหรือสมาชิกสหกรณ์ จำนวน ๑๖๙ คน (Onsite) และผู้เข้าร่วมผ่านระบบ ZOOM จำนวน ๓๑๘ คน รวมทั้งสิ้น ๔๘๗ คน

ครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๗ ณ สำนักถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์ ถนนพิชัย เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร และถ่ายทอดสัญญาณผ่านระบบ ZOOM กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย ข้าราชการ พนักงานราชการ สังกัดส่วนกลาง จำนวน ๔๘ คน (Onsite) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์สำนักงานสหกรณ์จังหวัด และสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์กรุงเทพมหานคร พื้นที่ ๑ และพื้นที่ ๒ ที่รับผิดชอบงานด้านการส่งเสริมสหกรณ์ เข้าร่วมผ่านระบบ ZOOM จำนวน ๓๖๕ คน รวมทั้งสิ้น ๔๑๓ คน

ครั้งที่ ๔ เมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๗ ณ สำนักถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์ ถนนพิชัย เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร และถ่ายทอดสัญญาณผ่านระบบ ZOOM กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย ข้าราชการ พนักงานราชการ สังกัดส่วนกลาง จำนวน ๔๓ คน (Onsite) เจ้าหน้าที่สำนักงานสหกรณ์จังหวัด และสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์กรุงเทพมหานคร พื้นที่ ๑ และพื้นที่ ๒ ที่รับผิดชอบงานด้านการตรวจการสหกรณ์ เข้าร่วมผ่านระบบ ZOOM จำนวน ๓๖๗ คน รวมทั้งสิ้น ๔๑๐ คน

ผู้เกี่ยวข้องมีความเห็นเกี่ยวกับกฎหมายนี้หรือผลกระทบของกฎหมายนี้อย่างไร

การรับฟังความคิดเห็นเพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีการดำเนินการรับฟังความคิดเห็น ตั้งแต่วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๗ ถึงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๖๗ โดยกรมส่งเสริมสหกรณ์ได้รวบรวมและจัดกลุ่มประเด็นของพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม แล้วจัดทำแบบสำรวจความคิดเห็นประกอบด้วยคำถาม จำนวน ๓๒ ข้อ แบ่งเป็น ๕ กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่ ๑) บททั่วไป และการดำเนินงานของสหกรณ์ ๒) การกำกับดูแลสหกรณ์ ๓) การดำเนินงานและการกำกับดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน ๔) การชำระบัญชี และ ๕) ประเด็นอื่น ๆ ซึ่งสามารถสรุปความคิดเห็นได้เป็น ๑๘ ประเด็น ดังต่อไปนี้

(๑) การยกเว้นค่าธรรมเนียมให้กับสหกรณ์ (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๖)

การยกเว้นค่าธรรมเนียมให้กับสหกรณ์ในกิจการที่กฎหมายกำหนดให้ต้องจดทะเบียนกรรมสิทธิ์ หรือทรัพย์สินอันเกี่ยวกับสิ่งหาริมทรัพย์มีความเหมาะสมแล้ว ทั้งนี้ ผู้เกี่ยวข้องมีความเห็นเชิงเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ควรจัดให้มีสิทธิประโยชน์ให้กับสหกรณ์เพิ่มเติม เช่น การยกเว้นภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง เนื่องจากสหกรณ์จำเป็นต้องมีการถือครองที่ดินและสิ่งปลูกสร้างที่เป็นอาคารสำนักงาน เพื่ออำนวยความสะดวกในการติดต่อและการทำธุรกรรมของสมาชิก หรือในกรณีที่สหกรณ์ต้องบังคับจำนองที่ดินของสมาชิกที่ไม่สามารถชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินกับสหกรณ์ได้ จะเป็นการเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายให้กับสหกรณ์

(๒) คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ (คพช.) (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๙ - ๑๐)

ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า องค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของ คพช. มีความเหมาะสมแล้ว อย่างไรก็ตาม มีผู้เกี่ยวข้องบางส่วนที่มีความเห็นแตกต่าง โดยเห็นว่า ควรปรับปรุงองค์ประกอบของ คพช. โดยการเพิ่มสัดส่วนตัวแทนจากภาคสหกรณ์ เพื่อให้สามารถสะท้อนปัญหาและความต้องการของสมาชิกได้อย่างแท้จริง และลดบทบาทตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐที่ไม่ได้เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาการสหกรณ์ เช่น ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ทั้งนี้ ควรพิจารณาความเหมาะสมของผู้แทนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หรือธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย หากต้องมีผู้แทนภาคธนาคาร ควรเปลี่ยนเป็นผู้แทนจากธนาคารแห่งประเทศไทย

(๓) กองทุนพัฒนาสหกรณ์ (กพส.) (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๒๗ - ๓๒)

ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า การดำเนินงานและการบริหาร กพส. มีความเหมาะสม ทั้งนี้ มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการปรับปรุงด้านต่าง ๆ เช่น ควรเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนให้กับสหกรณ์ทุกประเภท รวมถึงสหกรณ์ออมทรัพย์ ควรมีการขยายระยะเวลาการชำระหนี้คืนให้ยาวนานขึ้น ปรับลดอัตราดอกเบี้ย ปรับปรุงอัตราการปล่อยเงินกู้ให้เหมาะสมกับขนาดของสหกรณ์ เพื่อเป็นการส่งเสริมการเติบโตของกิจการสหกรณ์

(๔) การจัดตั้ง การจดทะเบียน และการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับของสหกรณ์ (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๓๔ - ๓๘ มาตรา ๔๔)

ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า การจัดตั้งและการรับจดทะเบียนสหกรณ์มีความเหมาะสมแล้ว และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการกำหนดระยะเวลาในการพิจารณารับจดทะเบียน นับแต่วันที่เอกสารครบถ้วน ควรพิจารณาการจัดตั้งสหกรณ์ไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในพื้นที่ ควรมีการให้บริการผ่านระบบออนไลน์ หรือการพัฒนา e-Service เพื่อเพิ่มความสะดวก ลดขั้นตอนการดำเนินการ และเป็นทางเลือกสำหรับประชาชนในการให้บริการ

(๕) การเป็นเจ้าหนี้บุริมสิทธิเหนือค้ำหุ้น (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๔๒)

ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า การห้ามมิให้เจ้าหนี้อื่นใช้สิทธิเรียกร้องหรืออายัดค้ำหุ้นของสมาชิก ในระหว่างที่สมาชิกภาพยังไม่สิ้นสุด และเมื่อพ้นจากการเป็นสมาชิกให้สหกรณ์เป็นเจ้าหนี้บุริมสิทธิพิเศษเหนือเงินค้ำหุ้น มีความเหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง เพื่อเป็นการคุ้มครองค้ำหุ้นของสมาชิก ซึ่งเป็นทุนของสหกรณ์ ช่วยให้สหกรณ์มีเสถียรภาพในการดำเนินงาน ทั้งนี้ ผู้เกี่ยวข้องมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมให้สหกรณ์เป็นเจ้าหนี้บุริมสิทธิพิเศษเหนือเงินปันผล เงินเฉลี่ยคืน รวมถึงเงินฝากของสมาชิกด้วย

(๖) ความยินยอมให้หักเงินได้รายเดือน (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๔๒/๑)

ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า การกำหนดให้สมาชิกทำความยินยอมเป็นหนังสือไว้กับสหกรณ์ ให้หน่วยงานหรือนายจ้างหักเงินได้รายเดือนหรือเงินอื่นใดที่ถึงกำหนดจ่ายแก่สมาชิกมีความเหมาะสมแล้ว แต่ควรมีการระบุวิธีการและขั้นตอนในการหักเงินรายเดือน เพื่อป้องกันปัญหาการหักเงินเกินกว่าความสามารถในการชำระหนี้

ของสมาชิก รวมถึงการค้ำประกันถึงเงินคงเหลือรายเดือนของสมาชิกให้เพียงพอต่อการดำรงชีพของสมาชิก และควรค้ำประกันถึงการให้สินเชื่ออย่างมีความรับผิดชอบ โดยให้แต่ละสหกรณ์พิจารณาถึงความเหมาะสมเอง ทั้งนี้ ผู้เกี่ยวข้องได้สะท้อนปัญหาว่า หน่วยงานหรือนายจ้างบางแห่งไม่ปฏิบัติตามหนังสือยินยอมให้หักเงินเดือนส่งผลกระทบต่อการทำงานของสหกรณ์ ในการเรียกเก็บหนี้ของสมาชิก ผู้เกี่ยวข้องมีข้อเสนอแนะให้มีบทลงโทษแก่นายจ้างหรือผู้บังคับบัญชาหรือเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่หักเงินที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรานี้

(๗) รายการที่ต้องกำหนดไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์ (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๔๓)

ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า รายการที่ต้องกำหนดไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์ มีความเหมาะสมแล้ว และควรมีการกำหนดรายการเกี่ยวกับจรรยาบรรณของกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ผู้ตรวจสอบกิจการ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ หรือที่ปรึกษาสหกรณ์ไว้ในข้อบังคับด้วย เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนให้แก่บุคคลข้างต้น

(๘) อำนาจระทำการของสหกรณ์ (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๔๖)

ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า อำนาจระทำการของสหกรณ์มีความเหมาะสม แต่ควรปรับปรุงอำนาจระทำการบางประการให้สอดคล้องกับการดำเนินงานของสหกรณ์ในสถานการณ์ปัจจุบัน เช่น ควรเพิ่มอำนาจระทำการในการรับฝากเงินจากกลุ่มเกษตรกร เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๑๑๙ ประกอบพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๒๓ (๒) ซึ่งกำหนดให้กลุ่มเกษตรกรสามารถฝากเงินกับสหกรณ์ในท้องที่ที่กลุ่มเกษตรกรตั้งอยู่

(๙) วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการดำเนินการสหกรณ์ (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๕๐)

ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า การดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ควรจะมีการกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งเป็นอย่างยิ่ง และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการปรับปรุงระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งให้ยาวนานขึ้น อาจจะเป็น ๓ ปี หรือ ๔ ปี เนื่องจากการดำรงตำแหน่งกรรมการหรือประธานกรรมการวาระคราวละ ๒ ปี และไม่เกิน ๒ วาระติดต่อกัน อาจทำให้การบริหารงานไม่ต่อเนื่อง และควรจะมีการเว้นวาระการดำรงตำแหน่งเป็นอย่างยิ่ง เพื่อป้องกันการดำรงตำแหน่งที่ยาวนานเกินไป และเปิดโอกาสให้มีการสรรหาสมาชิก รายใหม่ ๆ เข้ามาเป็นตัวแทนของมวลสมาชิกในการบริหารงานสหกรณ์ต่อไป

(๑๐) การจัดประชุมใหญ่ของสหกรณ์ (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๕๔ - ๕๘)

ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า ควรมีการเพิ่มทางเลือกให้สหกรณ์สามารถจัดประชุมใหญ่ของสหกรณ์โดยวิธีผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ เพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่าย และสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

(๑๑) ค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๖๐ และกฎกระทรวง กำหนดอัตราค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๐)

ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีของสหกรณ์เป็นค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ในอัตราร้อยละหนึ่งของกำไรสุทธิ แต่ไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาท มีความเหมาะสมแล้ว โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า อาจกำหนดอัตราค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยเป็นแบบขั้นบันไดตามขนาดของสหกรณ์ หรือตามผลกำไรสุทธิของสหกรณ์ ทั้งนี้ ผู้เกี่ยวข้องมีความเห็นว่า สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยควรมีบทบาทในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ให้มากขึ้น เช่น การจัดประชุมหรือฝึกอบรมให้กับสหกรณ์ สหกรณ์จ่ายค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยแล้ว ยังมีการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากสหกรณ์

(๑๒) อัตราสูงสุดที่สหกรณ์จ่ายเงินปันผลตามหุ้นที่ชำระแล้ว (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๖๐ และกฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒)

ผู้เกี่ยวข้องส่วนใหญ่เห็นว่า อัตราสูงสุดที่สหกรณ์จ่ายเงินปันผลตามหุ้นที่ชำระแล้ว ได้ไม่เกินร้อยละ ๑๐ ต่อปี ในภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน มีความเหมาะสมแล้ว แต่มีผู้เกี่ยวข้องบางส่วนที่เห็นสมควร

ปรับลดเพดานอัตราเงินปันผลลง เพื่อช่วยลดความกดดันของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์จากความคาดหวังของสมาชิกสหกรณ์

(๑๓) การฝากและลงทุนของสหกรณ์ (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๖๒)

ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า กรอบการฝากหรือลงทุนของสหกรณ์ในปัจจุบันมีความเหมาะสมแล้ว โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการปรับปรุงให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น เพื่อเพิ่มโอกาสในการลงทุนให้กับสหกรณ์

(๑๔) การใช้อำนาจนายทะเบียนสหกรณ์ (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๑๖)

ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า กฎหมายกำหนดอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนสหกรณ์เหมาะสมและเพียงพอต่อสถานการณ์ในปัจจุบันแล้ว นอกจากนี้ ผู้เกี่ยวข้องยังระบุปัญหาจากการใช้อำนาจของนายทะเบียนสหกรณ์ ที่มีลักษณะเป็นการใช้อำนาจบังคับบัญชามากกว่าอำนาจในการกำกับดูแล รวมถึงการใช้อำนาจเกินขอบเขตที่กฎหมายกำหนด การออกระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และควรมีมาตรการเยียวยาความเสียหายจากการใช้อำนาจของนายทะเบียนสหกรณ์ และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการใช้อำนาจนายทะเบียนสหกรณ์ ควรจะกำหนดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน เพื่อให้การตรวจสอบการดำเนินงานสหกรณ์มีความเป็นธรรมและโปร่งใสมากยิ่งขึ้น

(๑๕) การตั้งคณะกรรมการชั่วคราว (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๒๔)

ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า เมื่อนายทะเบียนสหกรณ์ได้สั่งการให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์พ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ ตามมาตรา ๒๒ (๔) และมีการตั้งคณะกรรมการชั่วคราว โดยให้อยู่ในตำแหน่งไม่เกิน ๑๘๐ วันนับแต่วันที่แต่งตั้ง มีความเหมาะสมแล้ว ผู้เกี่ยวข้องมีความเห็นเพิ่มเติมว่า อาจจะปรับลดระยะเวลาการทำหน้าที่ของคณะกรรมการชั่วคราว เพื่อเป็นการเร่งรัดการแก้ไขปัญหาและจัดให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ทั้งนี้ ควรมีการกำหนดจำนวนและตำแหน่งของผู้ที่จะมาเป็นคณะกรรมการชั่วคราวให้ชัดเจน และควรกำหนดให้มีตัวแทนสมาชิกสหกรณ์อยู่ในคณะกรรมการชั่วคราวในสัดส่วนที่เหมาะสม

(๑๖) การชำระบัญชี (มาตราที่เกี่ยวข้อง : มาตรา ๗๘ มาตรา ๘๑ และมาตรา ๘๖)

เมื่อสหกรณ์เลิกแล้ว ควรมีการกำหนดกรอบระยะเวลาในการส่งมอบทรัพย์สินทั้งหมดของสหกรณ์ให้ผู้ชำระบัญชีที่ชัดเจน ซึ่งอำนาจหน้าที่ของผู้ชำระบัญชีในปัจจุบันมีความเหมาะสมแล้ว แต่ควรปรับปรุงเพิ่มเติมให้ผู้ชำระบัญชีมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินคดีปกครองหรือคดีอื่นใด นอกจากคดีแพ่งหรือคดีอาญา และเมื่อชำระบัญชีเสร็จสิ้นแล้วยังมีทรัพย์สินเหลืออยู่ ไม่ควรจำกัดให้ผู้ชำระบัญชีโอนทรัพย์สินที่ยังเหลืออยู่จากการชำระบัญชี ให้เฉพาะสหกรณ์อื่น หรือสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย โดยมีข้อเสนอแนะให้มีการเฉลี่ยคืนทรัพย์สินที่เหลือให้กับสมาชิกสหกรณ์ทุกคน และพิจารณากำหนดวิธีการเฉลี่ยคืนที่เป็นธรรม หรืออาจจะพิจารณาแนวทางการจัดการทรัพย์สินที่นอกเหนือจากการโอนให้สหกรณ์อื่น หรือสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

(๑๗) ชุมนุมสหกรณ์

ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า ชุมนุมสหกรณ์ควรมีอำนาจกระทำการเป็นการเฉพาะ นอกเหนือจากอำนาจกระทำการของสหกรณ์ เพื่อยกระดับบทบาทของชุมนุมสหกรณ์ให้มีความชัดเจน และมีแนวทางการพัฒนาสหกรณ์ให้เกิดความเข้มแข็ง

(๑๘) บทกำหนดโทษ

ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า บทกำหนดโทษมีความเหมาะสมแล้ว เพื่อเป็นการป้องปรามไม่ให้เกิดการกระทำความผิด แต่มีความเห็นเพิ่มเติมว่า การกำหนดโทษที่มีโทษทางอาญาสูงมากเกินความจำเป็นและทำให้ผู้ที่เข้ามาทำหน้าที่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เกิดความเกรงกลัว

๒๐. ได้นำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายของกฎหมายฉบับนี้ (ถ้ามี) มาประกอบการพิจารณาด้วยแล้วหรือไม่

-ไม่มี-

๒๑. หน่วยงานได้

๒๑.๑ ออกกฎหรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ เพื่อที่ประชาชนจะสามารถปฏิบัติตามกฎหมายหรือได้รับสิทธิประโยชน์จากกฎหมายหรือไม่ อย่างไร

กรมส่งเสริมสหกรณ์และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ในฐานะหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายได้ดำเนินการออกกฎตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายบัญญัติไว้ ดังนี้

- (๑) กฎกระทรวง ออกตามความในพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒
- (๒) กฎกระทรวง กำหนดประเภทของสหกรณ์ที่จะรับจดทะเบียน พ.ศ. ๒๕๔๘
- (๓) กฎกระทรวง ว่าด้วยการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องของสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๐
- (๔) กฎกระทรวง กำหนดอัตราค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๐
- (๕) กฎกระทรวง การดำเนินงานและการกำกับดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน พ.ศ. ๒๕๖๔
- (๖) ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยจรรยาบรรณของผู้สอบบัญชีสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒
- (๗) ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการช่วยเหลือดำเนินกิจการของสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๓
- (๘) ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยบัตรประจำตัวสมาชิกสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๔
- (๙) ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการดำเนินการของสหกรณ์ กรณีความในข้อบังคับสหกรณ์ขัดหรือแย้งกับกฎหมาย ระเบียบ คำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ หรือขัด หรือแย้งกันเอง พ.ศ. ๒๕๔๔
- (๑๐) ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการจัดทำข้อบังคับสหกรณ์เพื่อใช้ในการจดทะเบียน พ.ศ. ๒๕๔๕
- (๑๑) ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการวินิจฉัยข้อบังคับสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๖
- (๑๒) ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการรับจดทะเบียนข้อบังคับชุมนุมสหกรณ์เกี่ยวกับการกำหนดการออกเสียงของผู้แทนสหกรณ์ในที่ประชุมใหญ่ของชุมนุมสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๗
- (๑๓) ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการรับจดทะเบียนสหกรณ์และรับจดทะเบียนข้อบังคับของสหกรณ์แท้กึ่ง พ.ศ. ๒๕๔๗
- (๑๔) ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยวิธีดำเนินการขอจัดตั้งสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๗
- (๑๕) ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการจัดตั้งสหกรณ์ตามโครงการบ้านมั่นคง พ.ศ. ๒๕๔๘
- (๑๖) ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการจัดตั้งสหกรณ์ประเภทสหกรณ์เครดิตยูเนียน พ.ศ. ๒๕๔๘
- (๑๗) ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการดำเนินการจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒
- (๑๘) ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์การพิจารณาให้ความเห็นชอบวงเงินการกู้ยืมหรือการค้าประกันของสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๖๑
- (๑๙) ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการกำหนดอำนาจหน้าที่ให้สหกรณ์จังหวัดในฐานะนายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรประจำจังหวัด พ.ศ. ๒๕๖๒
- (๒๐) ระเบียบกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ว่าด้วยการสอบบัญชีสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๖๒
- (๒๑) ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการรับจดทะเบียนข้อบังคับเกี่ยวกับสมาชิกสมทบของสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๖๓

- (๒๒) ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการบัญชีของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๖๓
- (๒๓) ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๖๓
- (๒๔) ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยขั้นตอน วิธีการ ดำเนินการถอดถอนคณะกรรมการหรือกรรมการดำเนินการสหกรณ์และการยื่นอุทธรณ์ของสมาชิก กรณีคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ มีมติให้พ้นจากสมาชิกภาพ พ.ศ. ๒๕๖๔
- (๒๕) ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการรับจดทะเบียนข้อบังคับเกี่ยวกับคณะอนุกรรมการบริหารความเสี่ยงและคณะอนุกรรมการการลงทุน พ.ศ. ๒๕๖๔
- (๒๖) ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนสมาชิกและทะเบียนหุ้นของสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๖๔
- (๒๗) ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๔
- (๒๘) ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสวัสดิการและการสงเคราะห์แก่สมาชิกสหกรณ์และครอบครัวโดยชุมนุมสหกรณ์ระดับประเทศร่วมกับสหกรณ์สมาชิก พ.ศ. ๒๕๖๔
- (๒๙) ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการกำหนดข้อบังคับเกี่ยวกับการพ้นจากตำแหน่งของผู้จัดการสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๖๕
- (๓๐) ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยลักษณะต้องห้ามของบุคคลที่เป็นหรือทำหน้าที่เป็นกรรมการหรือผู้จัดการของสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๖๖
- (๓๑) ระเบียบกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ว่าด้วยการแต่งตั้งผู้สอบบัญชีรับอนุญาตหรือบุคคลอื่นเป็นผู้สอบบัญชีสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๖๖

๒๑.๒ ดำเนินการอื่นเพื่อปฏิบัติตามและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายหรือไม่ อย่างไร

-ไม่มี-

๒๒. ผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย

๒๒.๑ กฎหมายนี้มีการบังคับใช้หรือไม่ อย่างไร

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๔๒ จนถึงปัจจุบัน โดยเป็นการบังคับใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการรับจดทะเบียน ส่งเสริม ช่วยเหลือ แนะนำ และกำกับดูแลสหกรณ์ ตลอดจนควบคุมดูแลและคุ้มครองระบบสหกรณ์ ซึ่งกรมส่งเสริมสหกรณ์และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ในฐานะหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย ดังนี้

(๑) กรมส่งเสริมสหกรณ์

(๑.๑) มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ ในการส่งเสริม สนับสนุน พัฒนา และคุ้มครองระบบสหกรณ์ รวมถึงการเผยแพร่ และให้ความรู้เกี่ยวกับอุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์ให้กับบุคลากรสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร และประชาชนทั่วไป

(๑.๒) อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ ในฐานะนายทะเบียนสหกรณ์ มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๑๖ ซึ่งรวมถึงการแต่งตั้งข้าราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นรองนายทะเบียนสหกรณ์ และมอบอำนาจให้รองนายทะเบียนสหกรณ์ ผู้ตรวจการสหกรณ์ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งนายทะเบียนสหกรณ์มอบหมาย ให้ปฏิบัติการแทนได้

(๒) กรมตรวจบัญชีสหกรณ์เป็นผู้สอบบัญชีของสหกรณ์ ตามมาตรา ๖๙ และได้มีการออกระเบียบกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ เพื่อกำหนดเกี่ยวกับการแต่งตั้งผู้สอบบัญชี และการสอบบัญชีสหกรณ์

๒๒.๒ หากมีการบังคับใช้ เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ อย่างไร

การบังคับใช้พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เป็นไปตามเป้าหมายและเจตนารมณ์ของกฎหมาย กล่าวคือ ตั้งแต่พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ใช้บังคับ ได้มีการจดทะเบียนจัดตั้งเป็นสหกรณ์และชุมนุมสหกรณ์ จำนวน ๗,๔๙๘ สหกรณ์ และกลุ่มเกษตรกร จำนวน ๓,๙๙๕ กลุ่ม เมื่อพิจารณาในภาพรวมแล้ว จะเห็นได้ว่าการจดทะเบียนจัดตั้งเป็นสหกรณ์ เป็นชุมนุมสหกรณ์ และเป็นกลุ่มเกษตรกร จำนวนมากทั้งในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร และในพื้นที่แต่ละจังหวัด อันแสดงให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นในการที่จะมีพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่จะช่วยในการรับจดทะเบียน ส่งเสริมช่วยเหลือ แนะนำ และกำกับดูแลสหกรณ์ ตลอดจนคุ้มครองและสร้างเสถียรภาพให้กับระบบสหกรณ์

๒๒.๓ ประชาชนมีภาระหรือรัฐมีต้นทุนที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามกฎหมายและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างไร

(๑) ภาระของประชาชนในการปฏิบัติตามกฎหมาย

ประชาชนที่ประสงค์จะรวมตัวกันจัดตั้งสหกรณ์มีภาระในการปฏิบัติตามกฎหมายและขั้นตอนการรับจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์ นอกจากนั้น บุคคลที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์จะต้องชี้แจงข้อเท็จจริงหรือส่งเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์

(๒) ต้นทุนของรัฐที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมาย

รัฐมีต้นทุนจากการให้สิทธิประโยชน์แก่สหกรณ์ และการจัดกองทุนพัฒนาสหกรณ์เพื่อสนับสนุนเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันให้กับสหกรณ์ และการจัดเตรียม พัฒนา และฝึกอบรมบุคลากร เพื่อบังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

๒๒.๔ เกิดผลที่ไม่ได้คาดคิดหรือไม่พึงประสงค์หรือไม่

-ไม่มี-

๒๓. กฎหมายนี้คุ้มค่าหรือได้สัดส่วนเมื่อเทียบประโยชน์ที่ได้รับกับภาระของประชาชนและทรัพยากรที่ใช้ในการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายหรือไม่ อย่างไร

กฎหมายฉบับนี้มีความคุ้มค่าและได้สัดส่วนเมื่อเทียบประโยชน์ที่ได้รับกับภาระของประชาชนที่เป็นคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ผู้จัดการสหกรณ์ สมาชิกสหกรณ์ และทรัพยากรที่ใช้ในการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย ที่จะทำให้เกิดประโยชน์แก่สหกรณ์ เป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับสหกรณ์ และสร้างมาตรฐานการดำเนินกิจการของสหกรณ์ให้เกิดความโปร่งใส สุจริต ตรวจสอบได้ นำไปสู่เสถียรภาพของระบบสหกรณ์ต่อไป

๒๔. สมควรยกเลิก แก้ไข ปรับปรุงกฎหมายหรือกฎหรือไม่ อย่างไร

เนื่องจากพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มีการใช้บังคับมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน แม้ว่าจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมครั้งล่าสุด ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้ผ่านมาเป็นระยะเวลา ๕ ปีแล้ว ประกอบกับการวิเคราะห์ผลการบังคับใช้กฎหมาย จึงสมควรที่จะมีการทบทวนบทบัญญัติบางประการให้สอดคล้องกับบริบทของสหกรณ์ในปัจจุบัน และรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีในอนาคต โดยมีบทบัญญัติในเบื้องต้นที่ควรปรับปรุง ดังนี้

(๑) มาตรา ๒๔ การแต่งตั้งคณะกรรมการชั่วคราวในประเด็นที่ควรมีการกำหนดจำนวนและตำแหน่งของผู้ที่จะเข้ามาทำหน้าที่กรรมการชั่วคราวให้มีความชัดเจน

(๒) มาตรา ๓๔ - ๓๘ และมาตรา ๔๔ ที่ควรเพิ่มการให้บริการรับจดทะเบียนผ่านระบบออนไลน์ และการกำหนดระยะเวลาการพิจารณาจดทะเบียนจัดตั้ง หรือแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับให้มีความชัดเจน

(๓) มาตรา ๔๒ ในประเด็นเพิ่มการคุ้มครองเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืนที่สหกรณ์จ่ายคืนให้กับสมาชิก นอกเหนือจากการคุ้มครองเพียงค่าหุ้นในระบบสหกรณ์

(๔) มาตรา ๔๒/๑ การให้สิทธิหักเงินให้แก่สหกรณ์โดยได้รับเงินก่อนเจ้าหนี้รายอื่นเพื่อเป็นการคุ้มครอง ระบบสหกรณ์ ทั้งการหักที่ควรคำนึงถึงเงินคงเหลือให้กับสมาชิกไว้ดำรงชีพ

(๕) มาตรา ๔๔ ระยะเวลาที่สหกรณ์ต้องนำข้อบังคับที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมไปจดทะเบียนต่อนายทะเบียน สหกรณ์

(๖) มาตรา ๔๖ ควรปรับปรุงอำนาจกระทำการของสหกรณ์ รวมถึงการเพิ่มอำนาจการรับฝากเงินจาก กลุ่มเกษตรกรให้เกิดความชัดเจนและสอดคล้องกับพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๒๓ (๓) ที่กำหนดให้กลุ่มเกษตรกรสามารถฝากเงินไว้กับสหกรณ์ในท้องที่ที่กลุ่มเกษตรกรตั้งอยู่ได้

(๗) มาตรา ๕๐ วาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ที่ควรมีการแก้ไขระยะเวลา การดำรงตำแหน่งให้ยาวนานยิ่งขึ้น

(๘) มาตรา ๕๗ การประชุมใหญ่ของสหกรณ์ที่ควรเพิ่มทางเลือกในการจัดประชุมใหญ่ผ่านสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ หรือรูปแบบอื่น

(๙) มาตรา ๖๐ การกำหนดค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยตามอัตราที่ต้องไม่กระทบต่อ สหกรณ์และเกิดประโยชน์กับระบบสหกรณ์อย่างแท้จริง

(๑๐) มาตรา ๗๘ เมื่อสหกรณ์เลิกแล้ว ควรมีการกำหนดกรอบระยะเวลาในการส่งมอบทรัพย์สินทั้งหมด ของให้ผู้ชำระบัญชี

(๑๑) มาตรา ๘๑ อำนาจของผู้ชำระบัญชีในการดำเนินคดีปกครองหรือคดีอื่นใด นอกจากคดีแพ่งหรือ คดีอาญา

(๑๒) มาตรา ๘๖ ลำดับการจ่ายเงินกรณีทรัพย์สินเหลือจากการชำระบัญชี ที่ควรเปิดช่องทางมากกว่าการ บังคับให้โอนแก่สหกรณ์อื่น หรือสันสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

(๑๓) มาตรา ๑๒๘/๔ อำนาจการพิจารณาอุทธรณ์ของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ เกี่ยวกับคำสั่งที่ นายทะเบียนสหกรณ์ได้อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ในมาตราอื่นซึ่งนอกเหนือจาก มาตราที่กำหนดในมาตรา ๑๒๘/๔ เช่น ออกคำสั่งให้แก้ไขข้อบกพร่อง การพิจารณาให้ความเห็นชอบ

(๑๔) มาตรา ๑๓๐ - ๑๓๓/๕ การกำหนดโทษที่มีโทษทางอาญาสูงมากเกินความจำเป็นและทำให้ผู้ที่เข้ามา ทำหน้าที่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เกิดความเกรงกลัว

๒๕. สมควรดำเนินการอื่นเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติตามและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย หรือมีข้อเสนออื่นหรือไม่ อย่างไร

นอกจากการปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ แล้ว เพื่อเป็นการปรับปรุง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติตามและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย ควรมีมาตรการเพิ่มเติม ดังนี้

(๑) การชักซ้อมแนวทางปฏิบัติในการใช้อำนาจนายทะเบียนสหกรณ์

(๒) การสื่อสาร และการทำความเข้าใจการปฏิบัติตามกฎหมายกับสหกรณ์ และสมาชิกสหกรณ์

(๓) การสร้างระบบป้องกันการทุจริตในสหกรณ์ เช่น กลไกการตรวจสอบโดยสมาชิกสหกรณ์ หรือการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศในการตรวจสอบสหกรณ์ การเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ข้อมูลที่จัดเก็บจากสหกรณ์

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าข้อมูลที่ปรากฏในรายงานนี้เป็นข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบและวิเคราะห์
อย่างถี่ถ้วนแล้ว

ลงชื่อ

(นายวิศิษฐ์ ศรีสุวรรณ)
อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์
วันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๘

หน่วยงานผู้รับผิดชอบ สำนักนายทะเบียนและกฎหมาย กรมส่งเสริมสหกรณ์
เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ นางสาวบุษยพร กิตติวงศธร
โทร. ๐ ๒๒๘๑ ๖๘๗๕
อีเมล cpd_rlo@cpd.go.th